

2020
TÜRKİYE
İNSAN
TİCARETİYLE
MÜCADELE
YILLIK RAPORU



T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
GÖÇ İDARESİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ





T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
GÖÇ İDARESİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ



T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Yayın No: 61

Haziran, 2020

**T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığı**

Adres: Çamlıca Mahallesi 122. Cadde No: 4
Yenimahalle / ANKARA

Telefon: 0 312 422 05 00 - 0 312 422 09 16

Faks: 0 312 422 09 00 - 0 312 422 09 99

E-posta: magdurkoruma@goc.gov.tr

www.goc.gov.tr



“Köle demek, illa boynuna zincir vurulan insan demek değildir. Böylesine cüzi ücretler karşısında insanlar süresiz ve sınırsız şekilde çalışmak zorunda bırakılıyorsa, bunun adı modern köleliktir.”

RECEP TAYYİP ERDOĞAN

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

ULUSAL KOORDİNATÖR SUNUŞU



Kıymetli Okurlar,

Sizlere öncelikle “2020 Türkiye İnsan Ticaretiyle Mücadele Yıllık Raporu” nu takdim etmekten büyük bir memnuniyet duyduğumu ifade etmek isterim.

Tarih boyunca birçok medeniyetin doğuşuna, gelişmesine ve çöküşüne sebep olan göç olgusu tüm hızıyla dünyamızı etkilemeye devam etmektedir. Bu olgu bir yandan medeniyetlerin ve kültürlerin kaynaşmasını ve farklı kültürlerin zenginlik unsuru olarak tüm insanlığın istifadesine sunulmasına imkân sağlarken diğer taraftan daha iyi bir yaşam hayaliyle yollara düşen binlerce insanın başta Akdeniz olmak üzere göç yollarında ölümle son bulan yolculuklar drama dönüşmektedir. Kimsenin görmek istemediği “Göç” ün bu karanlık kısmı, insan ticareti konusunun sadece küçük bir parçasını oluşturmaktadır.

Türkiye'nin insan ticareti suçuyla mücadelesi ve insan ticareti mağdurlarına yönelik destek hizmetlerinin anlattığı Ülke Raporunun ilk kısmında insan ticareti alanında temel belgeler olarak kabul edilen uluslararası yasal düzenlemeler ve Türkiye'nin bu düzenlemelerle uyumlu olarak başta Türk Ceza Kanunu olmak üzere ulusal ölçekte benimsediği yasal çerçeve incelenmiştir.

İkinci kısımda ise suçla mücadelede önleme, koruma, soruşturma-kovuşturma ve iş birliği gibi farklı alanlarda sorumluluk üstlenen kurumların ulusal yönlendirme mekanizması çerçevesinde bu alanda yaptığı çalışmalar incelenmiştir.

Değerli okurlar, yıllık olarak yayımlanan Ülke Raporu her yıl farklı bir temaya özgülenmektedir. 2020 Türkiye İnsan Ticaretiyle Mücadele Yıllık Raporu ise “İşgücü Sömürüsüne” özgülenmiştir. Bu kapsamda insanlık tarihinin başlangıcından beri var olan köleliğin zamanla üretim sürecindeki değişimlere bağlı olarak işgücü sömürüsüne nasıl evirildiği tarihsel süreci içerisinde değerlendirilmiştir.

Uzun süredir gündemde olan, Suriye’deki insanî kriz ile birlikte iyice görünür hale gelen ve ABD İnsan Ticareti Raporlarında da yer verilen kayıp mülteci çocuklara ilişkin bilgilerden “Tier 1” grubunda yer alan ülke bölümlerindeki ifadelerle 2018 yılından itibaren Ülke Raporlarında ek olarak yer verilmektedir. Başta FRONTEX olmak üzere birçok resmî Avrupa Kurumu ve sivil toplum örgütü tarafından yayımlanan raporlarda Avrupa sınırlarına giriş yapan refakatsiz çocuklarla bağlantının bir süre sonra kesildiği ve bu çocukların uluslararası organize suç örgütlerinin eline düşmüş olabileceğinden bahsedilmektedir. Sık sık gündeme gelmesine, konuya yönelik çalışmalar ve raporlar hazırlanmasına rağmen çocukların neden ve nasıl kaybolduğuna dair sorular halen cevap bulmuş değildir.

Terör örgütleri, terör örgütü yandaşı yasal veya yasal görünümlü dernek ve STK’lar tarafından çocukların ve gençlerin kandırılarak, kaçırılarak veya tehdit edilerek terör örgütü lehine hizmet etmeye zorlanması, silahlı faaliyetlerde kullanılması ya da örgütün çeşitli suç faaliyetlerinde aracı olarak kullanılması çok açık bir şekilde insan ticareti suçunu oluşturmaktadır.

Çocukların suç işleme aracı olarak kullanılması onların başta yaşama hakkı olmak üzere eğitim ve sağlık gibi temel hak ve hürriyetlerinden yoksun kalmasına neden olmaktadır. Bu durum uluslararası insan hakları hukukunun tüm normlarına aykırılık teşkil etmekle birlikte terör örgütlerinin faili olduğu suçların listesine insan ticareti suçunu da eklemektedir.

Raporun ikinci eki terör örgütü PKK/KCK/YPG tarafından çeşitli yöntemlerle (tehdit, kaçırma, kandırma, çaresizliğinden yararlanma vb.) alıkonularak terör örgütü lehine hizmet etmeye zorlanan çocukların annelerine, ülkemizin farklı noktalarından Diyarbakır'a gelerek oturma eylemi yapan "Diyarbakır Annelerine" ayrılmıştır. Terör örgütü PKK masum vatandaşlarımızı hedef alan kanlı eylemlerinin yanı sıra masum çocukları suç faaliyetlerinde kullanarak insan ticareti mağduru yapmaktadır. Türkiye, terörizmin farklı biçimleriyle ve bölücü terör örgütüyle her alanda mücadele eden bir ülke olarak çocuk askerlik olgusuyla da önümüzdeki dönemde kararlı bir şekilde mücadele etmeye devam edecektir.

Son olarak Raporun hazırlanmasına katkı sunan ilgili tüm kurum ve kuruluşlara, çalışmalarından dolayı teşekkürlerimi sunar, Türkiye'nin insan ticaretiyle mücadelesi, insan ticareti mağdurlarının tespiti, korunması ve destek hizmetlerinin sunulması çalışmalarında özveriyle çalışan tüm personeli tebrik ederim.

Saygılarımla...

İsmail ÇATAKLI
Ulusal Koordinatör
Vali
Bakan Yardımcısı

İÇİNDEKİLER

TABLolar DİZİNİ	10
TANIMLAR.....	12
GİRİŞ.....	14
1. BÖLÜM.....	19
YASAL DÜZENLEMELER	19
1.1 Uluslararası Mevzuat.....	20
1.2 Ulusal Mevzuat.....	24
1.2.1 İnsan Ticareti Alanında Doğrudan Düzenleme Yapan Ulusal Mevzuat.....	24
1.2.2 İlgili Diğer Mevzuat	29
2. BÖLÜM.....	35
TÜRKİYE’NİN İNSAN TİCARETİYLE MÜCADELESİ	35
2.1 Türkiye’nin 2020 Yılı İnsan Ticaretiyle Mücadele Faaliyetleri	39
2.1.1 Önleme	39
2.1.2 Koruma	47
2.1.3 Ulusal Mevzuat, Soruşturma ve Kovuşturma	56
2.1.4 İş Birliği.....	58
2.1.5 Görülme Biçimleri ve Sayısal Boyutları	65
3. BÖLÜM.....	75
DÜNYA’DA VE TÜRKİYE’DE İŞGÜCÜ SÖMÜRÜSÜ	75
3.1 İşgücü Sömürüsünün Tarihsel Gelişimi.....	75
3.2 Türkiye’de İşgücü Sömürüsü.....	83
KAYNAKÇA.....	87
EKLER.....	93
EK-1 ABD İNSAN TİCARETİ RAPORLARINDA KAYIP ÇOCUKLAR	93
EK-2 DİYARBAKIR ANNELERİ.....	111

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. YİMER 157 muhtemel insan ticareti ihbar sayısı	46
Tablo 2. İnsan ticareti mağdurları sığınmaevleri kapasiteleri.....	51
Tablo 3. İnsan ticareti mağdurlarının sömürü türleri (2016-2020) ...	65
Tablo 4. İnsan ticareti mağdurlarının yaş dağılımı (2016-2020).....	66
Tablo 5. İnsan ticareti mağdurlarının cinsiyet dağılımı (2016-2020) ...	66
Tablo 6. İnsan ticareti mağdurlarının uyrukları (2016-2020)	67
Tablo 7. İnsan ticareti mağdurlarının tespit edildikleri illere göre dağılımı (2016-2020)	68

KISALTMALAR

AÇSHB	: Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
BMMYK	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
CMK	: Ceza Muhakemeleri Kanunu
ECPAT	: Çocuklara Yönelik Ticari Cinsel Sömürüye Son Derneği
EUROJUST	: Avrupa Birliği Adli İşbirliği Birimi
GİGM	: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
ICC	: Uluslararası Çocuk Merkezi
ICMPD	: Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
IOM	: Birleşmiş Milletler Göç Kuruluşu
İKGV	: İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
ŞÖNİM	: Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri
TCK	: Türk Ceza Kanunu
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
YİMER	: Yabancılar İletişim Merkezi
YUKK	: 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu
vb.	: ve benzeri

TANIMLAR

Cinsel Sömürü: Kişilerin cinsel bütünlüğüne karşı gerçekleştirilen her türlü hukuk dışı davranıştır.

Çocuk İstismarı: Çocuğun sağlığının, büyümesinin ve gelişmesinin olumsuz olarak etkilenmesine neden olan her türlü fiziksel ve/veya duygusal, cinsel istismar veya istismara neden olacak her türlü tutum ve davranışa maruz kalmasıdır.

Hedef Ülke: İnsan ticareti mağdurları için varılacak hedef konumundaki ülkedir.

İnsan Ticareti: Kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma, kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınmasıdır.

Kaynak Ülke: Mağdurun vatandaşı olduğu veya daimî ikamet ettiği kaynağı durumundaki ülkedir.

Kölelik: Bir başkasının hayatı üzerindeki sahiplik ya da kontrol unsuru, zorlama ve hareketlerin kısıtlanması ile bir kimsenin işverenini terk etme ya da değiştirme özgürlüğünün olmadığı hallerde ortaya çıkan durumdur.

Mağdur: İnsan ticareti suçuna maruz kalan gerçek kişidir.

Sömürü: Bir kimseden veya bir şeyden haksız ve sürekli çıkar sağlamaktır.

Tacir: Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkararak, tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden ya da barındıran kişidir.

Transit Ülke: Kaynak ülkeden hedef ülkeye yolculuk sırasında üzerinden geçilen ülke ya da ülkelerdir.

Vücut Organlarının Alınması: Bireyin zorla, kaçırılarak, kandırılarak ya da çaresizliğinden yararlanılarak vücut organlarının veya dokularının alınmasıdır.

Zorla Çalıştırma: Herhangi bir kişinin tehdit altında yapmaya mecbur edildiği tüm iş veya hizmetlerdir.

GİRİŞ

Amacı ve Önemi

İnsan ticareti suçu, insan hakları ihlallerinin en ağır görünümülerinden biridir. Bu niteliğinden dolayı uluslararası hukuka karşı da işlenen suçlardan birisi olarak sayılmakta ve Türkiye dâhil olmak üzere birçok ülke mevzuatında sınıraşan niteliğine vurgu yapılarak düzenlenmektedir. İnsan üzerinde hâkimiyet kurarak, kişiye mülkiyete konu olabilecek ticari bir meta muamelesi yapılmasının maddi kökleri köleliğe dayanmaktadır. Bu açıdan söz konusu suç insanın bedeninin veya emeğinin sömürülmesi esasına dayandığından dolayı, insan sömürüsü olarak da anılmaktadır. Özellikle insan hakları alanında kaydedilen ilerlemeler, yaşanan ekonomik dönüşümler (özellikle sanayi devrimi), sivil toplum oluşumlarının yaygınlaşması ile kişinin bir başka kişiyi metalaştırdığı kölelik kurumu 19. yüzyılın ilk çeyreğinde yasaklanmıştır. Ancak kölelik kurumunun yasaklanması kişilerin ticari bir meta gibi alınıp satılması faaliyetini ortadan kaldıramamıştır. Nitekim ekonomik bir faaliyet olan bu suç sosyo-ekonomik gelişmelere karşı esnekliği oldukça yüksek olması dolayısı ile kendini yeniden üretmeyi başarabilmiştir.

İnsan ticareti özünde kişi hak ve hürriyetlerine karşı işlenen bir suçtur. Özellikle yasa dışı sınır geçişleri ve bulaşıcı hastalıkların yayılma riskini arttırmamasından dolayı kamu güvenliği ve sağlığına da ciddi tehditler oluşturmaktadır. Bundan dolayı ülkelerin gündemlerinde mücadele edilmesi gereken başlıca suçlar arasında kendine ilk sıralarda yer bulmaktadır.

Suçla mücadelede etkinliği arttırmak için öncelikle bu suçun kavramsal karşılığının doğru bir şekilde analiz edilmesi ve kimler tarafından, kimlere karşı ve hangi metotlarla işlendiğinin tespitinin iyi yapılması gerekmektedir. Bu kapsamda Raporun en temel amacı suçla mücadele kapsamında Türkiye'nin ülke analizini ortaya koymaktır.

Kapsamı

Raporun birinci bölümünde, ulusal ve uluslararası mevzuata yer verilmiştir. İkinci bölümünde Türkiye'nin insan ticaretiyle mücadelesi önleme, koruma, kovuşturma ve iş birliği alanlarına ayrılarak analiz edilmeye çalışılmıştır. Raporun üçüncü bölümünde ise insan ticareti suçunun görünüm biçimlerinden Türkiye'de cinsel sömürüden sonra en fazla görülen işgücü sömürsünün tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki işgücü sömürsü incelenmiştir. Son olarak Ekler kısmında ABD'nin İnsan Ticareti Raporlarında Kayıp Çocuklar (Ek-1) ile Diyarbakır Annelerine (Ek-2) yer verilmiştir.

Yöntemi

Raporun hazırlanmasında suçla mücadelede rol alan tüm kamu kurum ve kuruluşlarının bilgisine, mağdur mülakatlarından elde edilen verilere, bu alanda çalışılan akademik eserlere ve uluslararası raporlarda yer alan verilere başvurulmuştur.

Afrika'da her 5 çocuktan biri işçi

Dünya genelinde neredeyse her 10 çocuktan biri "çocuk işçiliği" mağduru. Afrika'da 35, Avrupa ve Orta Asya'da 25, Amerika'da 19 ve Asya'da 10 çocuktan biri işçilik yapıyor.

Muhammet Tarhan | 11.06.2020



Ankara

Son yıllarda dünya çapında çocuk işçiliği artıyor. Dünyada çocuk işçiliğinin en yaygın olduğu ülkelerden biri olarak biliniyor.

AA muhabirinin, "Dünya Çocuk İşçileri" raporuna göre 17 yaş arasındaki 218 milyon

Afri

Veri politikasındaki amaçlarla sınırlı ve mevzuata uygun şekilde saklanır.

ğduru. Afrika'da 5, Ara
-Pasifik bölgesinde ise 1



ççi sayısı azalmaya devam ederken
in bulunduğu bölge ise her 5 çoc
k işçiliği ile Mücadele Günü" do
çocuk istihdam edilirken, bunt

ka'da

zusa uygun şekilde Perez konumlan

1. BÖLÜM

YASAL DÜZENLEMELER

01 YASAL DÜZENLEMELER

İnsan ticaretinin başlangıç tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte insanlık tarihinin başından beri var olduğu tahmin edilmektedir. Atlantik köle ticaretiyle birlikte daha görünür hale gelen kölelik sistemi, sosyal ve ekonomik gelişmelerle birlikte değişen ve gelişen görünüm biçimleriyle günümüze kadar varlığını devam ettirmiştir. Günümüzde ise modern kölelik olarak bilinen insan ticareti suçunu oluşturmaktadır.

İnsan ticareti en yalın haliyle insanın metalaştırıldığı bir sistemdir. Aynı zamanda insan ticareti, bu suçu işleyen bireyler ya da örgütler tarafından elde edilen gelirin başka suç faaliyetlerinde kullanılması sebebiyle kamu düzeni ve kamu güvenliğine, bulaşıcı hastalıkların yayılma riskini ortaya çıkarmasıyla kamu sağlığını tehdit eden bir suç türüdür. İnsan ticareti suçu ise sınır aşan bir özelliğe sahip olmakla birlikte ülke sınırları içerisinde de gerçekleşebilmektedir. Yani bu suçun mağdurları yabancılar olabileceği gibi ülke vatandaşları da insan ticareti mağduru olabilmektedir. Bu anlamda bu suçla mücadele gerek ulusal gerekse uluslararası anlamda büyük öneme sahiptir. Bu alana ilişkin ulusal ve uluslararası alanda çeşitli düzenlemeler mevcuttur.

1.1 ULUSLARARASI MEVZUAT

İnsan ticaretiyle ilişkili ilk uluslararası sözleşme 18 Mayıs 1904 tarihli Beyaz Kadın Ticaretinin Engellenmesi Sözleşmesi'dir. Sözleşme ağırlıklı olarak insan ticareti mağdurlarının korunmasına yönelik düzenlemeler içermekte olup suçun cezalandırılmasına ilişkin taraf devletlere yaptırım getirmemesi nedeniyle eksik kalmıştır. 4 Mayıs 1910 tarihli Beyaz Kadın Ticaretinin Engellenmesi Sözleşmesi ise 1904 tarihli Sözleşme'nin devamı niteliğinde sayılabilmekte olup Sözleşmenin 1'inci maddesinde *"başkasının ihtiraslarını tatmin için, fuhuş maksadıyla rızası ile olsa bile, reşit olmayan bir kadın yahut bir kızın fuhuş için hizmetlerini taahhüt eden, fuhuşa sevk eden veya böyle birisini fuhuş amacıyla bir yerden başka bir yere götüren kişiler, suçun unsurlarını teşkil eden hareketler çeşitli ülkelerde işlenmiş bulunsalar da cezalandırılırlar"* hükmüyle beyaz kadın ticaretinin tanımı yapılmıştır. Sözleşme'nin 2'nci maddesinde ise *"başkasının ihtiraslarını tatmin için, fuhuş maksadıyla, reşit bir kadın veya kızın cebir ve şiddet, tehdit, hile veya nüfuzun kötüye kullanılması ya da diğer herhangi bir zorlayıcı araç ile fuhuş için hizmetlerinin taahhüt edilmesi, fuhuşa sevk edilmesi veya bir yerden başka bir yere götürülmesi"* hükmüyle insan ticareti suçunun araç fiilleri sayılmıştır. Sözleşme'de çocukların rızasına bakılmaması önemli bir hususu oluşturmaktadır.

30 Eylül 1921 tarihli Kadın ve Çocuk Ticaretinin Engellenmesi Sözleşmesiyle beyaz kadın ifadesi yerine kadın ticareti kullanılmış böylece suçun kapsayıcılığı arttırılmıştır. Aynı zamanda bu sözleşmede insan ticaretinin konusu sadece kadın ve kız çocukları değil erkek çocuklarına karşı da işlenebileceği kabul edilmiştir. Sözleşmenin diğer bir özelliği ise suça teşebbüs ve iştirakin de ülkelerin ceza kanunlarının genel hükümlerine bırakılmadan cezalandırılacak eylemler arasına alınmasını düzenlenmiş olmasıdır.

25 Eylül 1926 tarihli Köleliğe Dair Anlaşma ise köleliği yasaklayan ilk sözleşme olarak karşımıza çıkmakta olup Sözleşme'nin 1'inci maddesine göre kölelik: *"üzerinde mülkiyet hakkında bağlı erk ve yetkilerin kısmen ya da toplu olarak kullanıldığı bir kişinin statüsü ya da durumu"* olarak tanımlanmaktadır. Aynı maddede köle ticaretinin tanımı: *"bir şahsın köle haline getirmek için ele geçirilmesi, iktisabı veya devri, bir kölenin satılmak veya değiş-tokuş suretiyle devri ve genel olarak kölelerin ticareti veya nakline ilişkin her türlü eylemi ifade eder"* şeklinde yapılmıştır.

11 Ekim 1933 tarihli Kadın Ticaretinin Engellenmesi Sözleşmesi'nde *"suç unsurlarını teşkil eden fiillerin her biri ayrı ayrı memleketlerde yapılmış bulunsa bile cezalandırılacaktır."* ifadesiyle diğer sözleşmelerden farklı olarak suçun evrensel özelliği düzenlenmiştir.

7 Eylül 1956 tarihli Kölelik, Köle Ticareti, Köleliğe Benzer Uygulama ve Geleneklerin Ortadan Kaldırılmasına Dair Ek Sözleşme'nin 1'inci maddesinde *"İşbu Sözleşmeye Taraf Devletlerden her biri, 25 Eylül 1926 da Cenevre'de imzalanan Esaretin Men'i hakkındaki Mukavelenamenin birinci maddesinde yer alan esaret tarifinin şümulünle giren veya girmeyen, aşağıdaki müessese ve geleneklerin, henüz mevcut olduğu yerlerde, tedrici surette ve mümkün mertebe çabuk tamamen ortadan kaldırılmasına veya silinmesini temin için tahakkuku kabil ve gerekli olan hukukî ve diğer bütün tedbirleri alacaktır."*

a) Borç sebebiyle kölelik; yani bir borçlunun bir borcun teminatı olarak şahsen hizmet etmeyi veya murakabesi altındaki bir kimsenin hizmet etmesini taahhüt ettiği halde bu hizmetlerin mukabilinde bedelin borcun ödenmesine tahsis edilmemesi veya bu hizmetlerin süresinin tahdit ve mahiyetlerinin tesbit olunması hal veya şartı;

b) Serflik; yani bir kimsenin kanun, teamül veya bir anlaşmaya göre diğer bir kimseye ait arazi üzerinde yaşama ve çalışmaya mecbur olması ve bu diğer kimseye ücret mukabilinde veya üc-

retsiz muayyen şekilde hizmet etmesi hali ve bu halini değiştirme imkânına malik olmaması;

c) Aşağıdaki uygulama veya gelenekten herhangi biri;

i) Bir kadının, reddetmek hakkı olmadan, anne ve babasına, vâsisine, ailesine veya diğer herhangi bir şahıs yahut topluluğa nakdî veya aynî bir ivaz mukabilinde evlendirilmesi vaadinde bulunulması veya evlendirilmesi;

ii) Bir kadının kocasının, bunun ailesinin veya mensub olduğu aşiretin bu kadını ivaz mukabili veya sair şekilde üçüncü bir şahsa devretmek hakkına sahip olması;

iii) Kocasının ölümü üzerine kadının miras yolu ile diğer bir şahsa defedilebilmesi;

d) Bir çocuğun veya 18 yaşından aşağı temyiz kudretini haiz bir kimsenin gerek anne ve babası yahut bunlardan biri, gerekse vârisi tarafından, şahsını veya işini istismar maksadıyla bedel mukabilinde veya bedelsiz diğer bir şahsa devrine müsait olan herhangi bir uygulama ve gelenek.” hükmüyle köleliğe benzer uygulamalar sıralanmıştır.

19 Aralık 1979 yılında kabul edilen Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nin (CEDAW) 6'ncı maddesi “Taraflar Devletler herhangi bir biçimde kadın ticareti ve fahişeliğin istismarını sona erdirmek için yasama dahil, gerekli her türlü tedbiri alır.” hükmüyle sözleşme; taraflar devletlere kadın ticaretine yönelik her türlü tedbirin alınması hususunda sorumluluk yüklemiştir.

20 Kasım 1989 tarihli Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme on sekiz yaş altındaki herkesi çocuk tanımlamakla birlikte 35'inci maddesinde “herhangi bir amaçla veya herhangi bir biçimde, çocukların kaçırılmaları, satılmaları veya fuhşa konu olmalarını önlemek için ulusal düzeyde ve ikili ve çok taraflı ilişkilerde gereken her türlü önlemleri almak zorundadır.” hükmüyle her türlü sömürüye karşı çocuğu korumaktadır.

İnsan ticareti konusunu en kapsamlı biçimde ele alan ilk uluslararası sözleşme 12-13 Aralık 2000 tarihinde Palermo’da düzenlenen konferansta kabul edilen “Sınırışan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol” (Palermo Protokolü) ’dür. Protokol’de kadın ve çocuklara özel önem verilmiş olmakla birlikte suçun önlenmesi, mağdurların korunması, devletlerarası iş birliği gibi hususlar düzenlenmiştir. Bu hususlara ilave olarak suçun tanımında sıralanan istismar türlerine ilişkin “asgari” vurgulaması yapılarak suçun dinamik yönüne dikkat çekilmiştir. Protokol’de mağdurların korunmasına ilişkin hususlar devletlerin takdir yetkisine bırakılmış insan ticareti suçunun ceza kanunlarında suç olarak düzenlenmesine ilişkin taraf devletlere sorumluluk yüklenmiştir.

16 Mayıs 2005 tarihli Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi insan ticareti alanına ilişkin detaylı düzenlemeleri içeren bir diğer uluslararası sözleşmedir. Bahse konu Sözleşme’de insan ticaretini önlemek ve mücadele etmek, etkili soruşturma ve kovuşturmayı sağlamak, uluslararası iş birliği ve sözleşmenin hükümlerinin uygulanmasını denetlemek amacıyla izleme mekanizmasının oluşturulması amaçlanmıştır. Sözleşme’de Palermo Protokolü’ndeki insan ticareti tanımı aynen kabul edilmiş ilave olarak 4’üncü maddenin (e) fıkrasında mağdur tanımı “İşbu maddede tanımlandığı biçimde insan ticaretine maruz kalan her hangi bir gerçek kişi anlamına gelir.” biçiminde yapılmıştır. Sözleşme’de taraf devletlere insan ticaretinin önlenmesi amacıyla gerekli tedbirlerin alınması yönünde sorumluluk yüklemekle birlikte mağdurların korunması, desteklenmesi, ikamet izni düzenlenmesi, tazminat hakkı gibi hususlar detaylı bir şekilde düzenlenmiştir.

1.2 ULUSAL MEVZUAT

1.2.1 İNSAN TİCARETİ ALANINDA DOĞRUDAN DÜZENLEME YAPAN ULUSAL MEVZUAT

1.2.1.1 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

Anayasa ile güvence altına alınan ve ihlali durumunda insan ticareti suçu ortaya çıkarabilecek hükümler şöyledir;

Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı

Madde 17- Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz.

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.

Kişi hürriyeti ve güvenliği

Madde 19- Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.

Şekil ve şartları kanunda gösterilen:

Mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi; bir mahkeme kararının veya kanunda öngörülen bir yükümlülüğün gereği olarak ilgilinin yakalanması veya tutuklanması; bir küçüğün gözetim altında ıslahı veya yetkili merci önüne çıkarılması için verilen bir kararın yerine

getirilmesi; toplum için tehlike teşkil eden bir akıl hastası, uyuşturucu madde veya alkol tutkunu, bir serseri veya hastalık yayaabilecek bir kişinin bir müessesede tedavi, eğitim veya ıslahı için kanunda belirtilen esaslara uygun olarak alınan tedbirin yerine getirilmesi; usulüne aykırı şekilde ülkeye girmek isteyen veya giren, ya da hakkında sınır dışı etme yahut geri verme kararı verilen bir kişinin yakalanması veya tutuklanması; halleri dışında kimse hürriyetinden yoksun bırakılamaz.

Özel hayatın gizliliği

Madde 20- Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir.

Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.

Çalışma Şartları ve Dinlenme Hakkı

Madde 50- Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz. Küçükler ve kadınlar ile bedenî ve ruhî yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar.

1.2.1.2 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu

İnsan ticareti suçu Türk Ceza Kanunu (TCK) Uluslararası Suçlar kısmı Soykırım ve İnsanlığa Karşı Suçlar bölümü 80'inci maddede "Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkaran, tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk

eden ya da barındıran kimseye sekiz yıldan oniki yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adlî para cezası verilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilen amaçlarla girişilen ve suçtu oluşturan fiiller var olduğu takdirde, mağdurun rızası geçersizdir.

(3) Onsekiz yaşını doldurmamış olanların birinci fıkrada belirtilen maksatlarla tedarik edilmeleri, kaçırılmaları, bir yerden diğer bir yere götürülmeleri veya sevk edilmeleri veya barındırılmaları hallerinde suçta ait araç fiillerden hiçbirine başvurulmuş olmasa da faile birinci fıkrada belirtilen cezalar verilir.

(4) Bu suçlardan dolayı tüzel kişiler hakkında da güvenlik tedbirine hükmolunur." olarak düzenlenmiştir.

1.2.1.3 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun (YUKK) 48'inci maddesinde "(1) İnsan ticareti mağduru olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe duyulan yabancılar, yaşadıkları etkisinden kurtulabilmeleri ve yetkililerle iş birliği yapıp yapmayacaklarına karar verebilmeleri amacıyla valiliklerce otuz gün süreli ikamet izni verilir.

(2) Bu ikamet izinlerinde, diğer ikamet izinlerinin verilmesindeki şartlar aranmaz." hükmü ile insan ticareti mağdurlarına verilebilecek düşünme süresi ve ikamet izni düzenlenmiştir.

YUKK'nin 55'inci maddesinin (ç) bendinde ise mağdur destek sürecinden yararlanmakta olan insan ticareti mağdurları hakkında sınır dışı etme kararı alınamayacağı hükme bağlanmıştır.

1.2.1.4 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu

6 Aralık 2019 tarihinde Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK)'nın 100'üncü maddesinin 3'üncü fıkrasının (a) bendine eklenen (2) numaralı alt bent ile insan ticareti suçunun işlendiği hususunda kuvvetli şüphe bulunması halinde tutuklama nedeninin var sayılabileceği hükme bağlanmıştır. Bu düzenlemeyle insan ticareti suçu katalog suçlar arasına eklenmiştir.

128'inci maddede insan ticareti suçunun, soruşturma veya kovuşturma konusuna dahil olabilecek şekilde işlendiğine ve bu suçtan elde edildiğine dair somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebebi bulunan hallerde, şüpheli veya sanığa ait taşınmazlara, kara, deniz veya hava ulaşım araçlarına, banka veya diğer malî kurumlardaki her türlü hesaba, gerçek veya tüzel kişiler nezdindeki her türlü hak ve alacaklara, kıymetli evrak, ortağı bulunduğu şirketteki ortaklık paylarına, kiralık kasa mevcutlarına, diğer malvarlığı değerlerine elkonulabileceği hükme bağlanmıştır.

133'üncü maddede insan ticareti suçunun bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için gerekli olması halinde; soruşturma ve kovuşturma sürecinde, hâkim veya mahkeme, şirket işlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak kayyım atanabileceği düzenlenmiştir.

İnsan ticareti suçundan dolayı soruşturma veya kovuşturma başlatılmış olan şüpheli veya sanığın, yetkili Cumhuriyet savcısı veya mahkemece usulüne göre yapılan tebligata uymamasından dolayı verilen zorla getirilme kararı da yerine getirilemez ise CMK 248'inci maddede şüpheli ya da sanığın Cumhuriyet savcısına başvurmasını veya duruşmaya gelmesini sağlamak amacıyla Türkiye'de bulunan mallarına, hak ve alacaklarına amaçla orantılı olarak elkonulabileceği ve gerektiğinde idaresi için kayyım atanabileceği düzenlenmiştir.

1.2.1.5 492 sayılı Harçlar Kanunu

492 sayılı Harçlar Kanunu 88'inci maddesinin (g) bendinde insan ticareti mağduru olanların ikamet tezkerelerinin harçsız olarak verilmesi hükme bağlanmıştır.

1.2.1.6 İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik

17 Mart 2016 tarihli ve 29656 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik amaç ve kapsamı bakımından insan ticareti suçunun önlenmesi, insan ticaretiyle mücadele, Türk vatandaşı ve yabancı kavramı ayırt etmeksizin insan ticareti mağdurlarının korunması ve desteklenmesi alanlarına yönelik detaylı düzenlemeler içermektedir.

Yönetmelik aynı zamanda insan ticareti suçunu önlemek ve bu suçla mücadeleye ilişkin politika ve stratejilerin oluşturulması konusunda çalışmalar yürütmek, eylem planı hazırlamak ve bu alanla ilgili kamu kurum ve kuruluşlar, uluslararası kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamak amacıyla oluşturulacak Komisyonun kuruluş ve görevlerine ilişkin esasları düzenlemiştir.

1.2.1.7 63 sayılı Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

Suç mağdurlarına sağlanan hizmet ve yardımlara ilişkin esasları ve bu hizmetlerin yerine getirilmesine dair görev, yetki ve sorumlulukları düzenlemek amacıyla 10 Haziran 2020 tarihinde Resmi Gazete'de Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (CBK 63) yayımlanmıştır. Anılan Kararname'nin 7'nci maddesinde kırılğan gruplara sunulacak hizmetler belirlenmiş olup insan ticareti suçu mağdurlarının da adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerine başvurmaları halinde bu hizmetlerden yararlanma hakkı getirilmiştir.

1.2.2 İLGİLİ DİĞER MEVZUAT

1.2.2.1 Türk Vatandaşlığı Kanunu

5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanun'un 16'ncı maddesi sahte evlilikler yoluyla insan ticareti suçunun gizlenmesinin önüne geçilmesine yönelik hüküm içermektedir.

Türk vatandaşlığının evlenme yoluyla kazanılması

Madde 16 – (1) Bir Türk vatandaşı ile evlenme doğrudan Türk vatandaşlığını kazandırmaz. Ancak bir Türk vatandaşı ile en az üç yıldan beri evli olan ve evliliği devam eden yabancılar Türk vatandaşlığını kazanmak üzere başvuruda bulunabilir. Başvuru sahiplerinde;

- a) Aile birliği içinde yaşama,*
- b) Evlilik birliği ile bağdaşmayacak bir faaliyette bulunmama,*
- c) Millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hali bulunmama, şartları aranır.*

06 Nisan 2010 tarihli ve 27544 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik" ile insan ticareti suçu işleyenlere vatandaşlık kazanma yolları kapatılmıştır.

Madde 72- (5) İlgili kurumlarca yapılan araştırma sonucunda Anayasa ile kurulu devlet düzenini yıkma yolunda faaliyette bulunduğu, bu faaliyetlerde bulunanlarla iş birliği yaptığı veya bunları maddi olarak desteklediği, Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğüne karşı yurt içinde veya dışında, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlarla ilgili faaliyetlerde bulunduğu, isyan, casusluk ve vatana ihanet suçlarına katıldığı, silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığı, insan kaçakçılığı ve insan ticareti yaptığı veya bunlarla ilişki içerisinde bulunduğu tespit edilenler ile taksirli suçlar hariç olmak üzere ertelenmiş, zamanaşımına uğramış, hükmün açıklanması geriye bırakılmış, paraya çevrilmiş veya affa uğramış olsa dahi, altı aydan fazla hapis cezası alanlar Türk vatandaşlığını kazanamaz.

1.2.2.2 Uluslararası İşgücü Kanunu

6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanununun 16'ncı maddesi kapsamında insan ticareti mağdurları çalışma izninin istisnai olarak verilebileceği yabancılar arasında düzenlenmiştir.

Çalışma izninin istisnai olarak verilebileceği yabancılar

Madde 16- (f) YUKK uyarınca uluslararası koruma başvurusu sahibi, şartlı mülteci, geçici koruma sağlanan veya vatansız ya da mağdur destek sürecinden yararlanan insan ticareti mağduru,

...

yabancılar bu Kanununun 7 nci, 9 uncu ve 10 uncu maddelerinin uygulanmasına ilişkin istisnalar tanınabilir.

1.2.2.3 Karayolu Taşıma Kanunu ve Yönetmeliği

4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu çerçevesinde hazırlanarak 8 Ocak 2018 tarihli ve 30295 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Karayolu Taşıma Yönetmeliği’nin 4’üncü maddesinde insan ticareti suçundan dolayı hürriyeti bağlayıcı ceza ile hükümlü olmama hali mesleki saygınlık kapsamında sayılmıştır. Anılan Yönetmelik’in 13’üncü maddesinin beşinci fıkrası uyarınca şahısların mesleki saygınlıklarını kaybetmeleri halinde yetki belgeleri iptal edilir.

1.2.2.4 Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği

29 Ağustos 2003 tarihli ve 25214 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği’nin 7’nci madde kapsamında yurt içinden yapılacak başvurular hakkında düzenlemeye ilişkin olarak “*Yurt içinden, sadece en az altı ay süreli ikamet tezkeresi almış ve bu süresi sona ermemiş olan yabancılar veya bunların işverenleri, başvurularını doğrudan Bakanlığa yapabilirler.*

... Ancak, insan ticaretine konu olan veya olabilecek alanlarda çalışacak yabancılar için altı ay süreyle ikamet etmiş olması konusu dikkate alınmayarak, her defasında dış temsilciliklerimizden çalışma vizesi almaları koşulu aranır..” hükmü amirdir.

İstanbul'da Suriyeli çocukları dilendiren çete çökertildi



[Fotograf: DHA]

Suriyeli çocukları İstanbul'a getirip zorla dilendirdikleri öne sürülen suç örgütüne yapılan operasyonda Suriye uyruklu 24 zanlı yakalandı, 68 çocuk kurtarıldı.

İstanbul Çocuk Şube Müdürlüğü ekipleri, kentte Suriyeli çocukların zorla dilendirilmesine ilişkin çalışma başlattı.



2. BÖLÜM

TÜRKİYE'NİN İNSAN TİCARETİYLE MÜCADELESİ

02 TÜRKİYE'NİN İNSAN TİCARETİYLE MÜCADELESİ

Dünya'daki tüm ülkelerin hedef, transit ve kaynak ülke olma özelliğine göre insan ticareti suçundan etkilendiği bir gerçektir. Türkiye ise insanların iş bulabilme ya da daha iyi şartlarda çalışma amacıyla ülkeye gelmesiyle hedef ülke olma konumunda iken Asya'dan Avrupa'ya geçiş noktasını oluşturması yani coğrafi konumu sebebiyle transit ülke olarak etkilenmektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nün 2012 Raporu'na göre insan ticareti mağdurlarının %44'ünü göç eden kesim oluşturmaktadır. Bu anlamda göçmenler buldukları ülke yasalarına yabancı olmaları, dil bariyerleri gibi sebeplerden kaynaklı olarak sömürüye karşı oldukça savunmasız konumda bulunmaktadır.

İnsan ticareti dünyada oldukça yeni kavramsallaşan bir olgu olmasıyla birlikte bu alanda insan ticaretiyle mücadele mekanizması da oldukça yeni gelişen bir sistemdir. Türkiye, insan ticaretiyle mücadele alanına yönelik temel iki sözleşme olan Palermo Protokolü ve Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmelerine taraftır.

Yukarıda da bahsedildiği üzere Türkiye insan ticaretiyle mücadele alanında sürecin başından beri var olmakla birlikte bu alanda istikrarlı ve kararlı bir mücadele sürdürmektedir. Kronolojik olarak insan ticaretiyle mücadele alanında Türkiye'nin belirli faaliyetlerine Rapor'un bu bölümünde değinilecek olup ilerleyen bölümlerde detaylı olarak Türkiye'nin 2020 yılı insan ticaretiyle mücadelesinden bahsedilecektir.

Öncelikle Türkiye; Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1999 yılında kabul ettiği 182 No'lu En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi'ni 25 Ocak 2001 tarihinde kabul etmiştir. Ardından 03 Ağustos 2002 tarihinde 765 sayılı TCK'ye ek madde (201/b) ekleyerek ilk kez insan ticaretini suç olarak kabul etmiştir.

İnsan ticaretiyle mücadele alanında ilgili kurum ve kuruluşların iş birliği ve koordinasyonu amacıyla Dışişleri Bakanlığı tarafından 2002 yılı içerisinde "İnsan Ticaretiyle Mücadele Ulusal Görev Gücü" kurulmuş olup 2003 yılında Ulusal Görev Gücü'nün çalışmaları kapsamında İnsan Ticaretiyle Mücadele Ulusal Eylem Plan'ı hazırlanmıştır. Palermo Protokolü 30 Ocak 2003 tarihli 4804 sayılı Uygun Bulma Kanunu ile iç hukuka dâhil edilmiştir. Yine 2003 yılı içerisinde 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu'nda yapılan değişiklikle; tacirlerin kullandığı bir yöntem olan, evlilik kurumunun istismarı suretiyle mağdurlara hileli evlilik yaptırarak ülkede kalışlarını kolaylaştırmanın önüne geçilmiştir. 2003 yılında gelişmeler hızlanmış olup Türkiye'deki yabancıların çalışma izinleri ile ilgili esasların belirlenmesi ve aynı zamanda kayıt dışı istihdamın önlenmesi amacıyla 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun (mülga)¹ çıkarılmıştır.

2004 yılına gelindiğinde ise uluslararası iş birliğine önem verilmiş ve ülkelerle iş birliği metinleri imzalanmıştır. Bunlardan ilki Türkiye ve Belarus arasında insan ticaretiyle mücadele, mağdurların korunması, ortak soruşturma ve iş birliğini kapsayacak şekilde imzalanan mutabakattır. Aynı yıl içerisinde İran'la Mutabakat Muhtırası imzalanmıştır. Daha sonra Azerbaycan (2005), Gürcistan (2005), Ukrayna (2005), Kırgızistan (2006) ve Moldova (2006) ile iş birliği protokolleri imzalanmıştır.

Mağdurların korunması kapsamında Türkiye'nin insan ticareti mağdurlarına hizmet veren ilk sığınmaevi İnsan Kaynağını Ge-

1 13/08/2016 tarihli 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu

liştirme Vakfı (İKGV) tarafından İstanbul'da 2004 yılında açılmıştır. İnsan ticareti suçu, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK'nın 80'inci maddesi ile Palermo Protokolü'ne uygun olarak yeniden düzenlenmiş, bu suçun faillerine 8 yıldan 12 yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası getirilmiştir. TCK 80'inci maddede düzenlenen insan ticareti suçunun yaptırımını birçok dünya ülkesinde uygulanan cezadan daha ağır olmasının yanı sıra 19 Aralık 2006 tarihinde yapılan değişiklik ile insan ticareti suçu tanımına "zorla fuhuş" ibaresi eklenerek suçun tanımı genişletilmiştir.

İnsan ticareti mağdurlarına yardım amacıyla dört dilde (Türkçe, Arapça, İngilizce, Rusça) hizmet vermeye başlayan acil yardım hattı (ALO157) 2005 yılında faaliyete başlamıştır.

2009 yılına gelindiğinde Ulusal Görev Gücü tarafından ikinci Ulusal Eylem Planı kabul edilmiştir. Koruma alanına yönelik olarak; sivil toplum kuruluşu tarafından (Aile Danışmanları Derneği) İçişleri ve Dışişleri Bakanlıkları ile ortak protokol yapılarak 2009 yılında Antalya'da da Sığınmaevleri açılmıştır. İnsan ticaretiyle mücadelede önemli bir Sözleşme olan Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'ni 19 Mart 2009'da imzalamıştır.

2012 yılında Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği'nin çalışma izni başvurusu değerlendirme kriterlerine ilişkin 13'üncü maddesine eklenen fıkra ile "İnsan ticareti mağduru olarak ikamet izni verilmiş olan yabancılar adına yapılan çalışma izni başvurularının mezkur Yönetmelik maddesi kapsamında belirlenen değerlendirme kriterlerine tabi tutulmaksızın sonuçlandırılacağı hüküm altına alınarak bu kimselerin çalışma izni alması kolaylaştırılmıştır.

YUKK 48 ve 49'uncu maddesinde insan ticareti mağduru ikamet izninin esasları, uzatılması ve iptali gibi hususlar düzenlenmiştir. Ayrıca insan ticareti mağduru ikamet izninde diğer ikamet izinlerinin verilmesindeki şartların aranmayacağı hükme bağ-

lanmıştır. Kanunun 55'inci maddesinde ise mağdur destek sürecinden yararlanmakta olan insan ticareti mağdurlar hakkında sınır dışı etme kararı alınamayacağı düzenlenmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi 20 Ocak 2016 tarihinde 6667 sayılı Uygun Bulma Kanunu ile iç hukukumuzda dâhil edilmiştir. İnsan ticareti suçunun önlenmesi ve bu alanla mücadele, insan hakları kapsamında Türk vatandaşı ve yabancı ayrımı gözetilmeksizin insan ticareti mağdurlarının korunması, yabancı mağdura ikamet izni verilmesi ve mağdurlara sunulacak destek hizmetlerine ilişkin usul ve esasları belirleyen İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik 17 Mart 2016 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

2002 yılından 2015 yılına kadar Dışişleri Bakanlığı koordinesinde ilgili kamu kuruluşunun katılımı ile gerçekleştirilen "İnsan Ticareti ile Mücadele Ulusal Görev Gücü" toplantıları, 2016 yılında İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik ile "İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyonu" na dönüştürülmüştür. 2016 yılında GİGM bünyesinde 12 kişi kapasiteli Kırıkkale Sığınmaevi açılmıştır.

2017 yılında İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyonu'nun ilk toplantısında aldığı karar üzerine sivil toplum kuruluşlarıyla koordinasyonu güçlendirmeye devam edilerek kapasite geliştirmeye öncelik veren yeni bir ulusal eylem planının süreci başlatılmıştır. Aynı yıl Ankara Sığınmaevi açılmıştır.

Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçlarıyla daha iyi mücadele edilebilmesi, delillerin toplanması ve soruşturma ve kovuşturmaların en kısa sürede tamamlanabilmesi amacıyla 6 Aralık 2019 tarihinde yapılan yasal düzenleme ile 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun (CMK) "tutuklama nedenleri" başlıklı 100'üncü maddesinin tutuklama nedeni var sayılan suç-

lar (katalog suçlar) arasına “göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti” ifadesi eklenmiştir. Katalog suçların en önemli özelliği, bu suçlardan birisinin işlenmiş olması halinde şüpheli veya sanık için tutuklama nedenlerinin var kabul edilmesidir. CMK 100’üncü madde² çerçevesinde, insan ticareti suçunun işlendiği yönünde bir kuvvetli şüphe olması tutuklama nedeni sayılabilmektedir. Yapılan değişiklik ülkemizin insan ticaretiyle mücadeledeki kararlılığını göstermektedir.

2.1 TÜRKİYE’NİN 2020 YILI İNSAN TİCARETİYLE MÜCADELE FAALİYETLERİ

2.1.1 ÖNLEME

İnsan ticaretiyle mücadele faaliyetlerinin en önemli alanlarından biri olan önleme mekanizmasında, genel olarak oluşabilecek mağduriyetin önüne geçilmesi için farkındalığın oluşturulması ciddi anlamda hayati bir rol oynamaktadır. Önleme alanına yönelik Türkiye’nin insan ticaretiyle mücadelesinde gerek kamu kurum ve kuruluşları gerekse sivil toplum kuruluşları ve uluslararası örgütlerle koordineli faaliyetler yürütülmektedir.

2020 yılı içerisinde Türkiye’de insan ticaretiyle mücadelede önleme kapsamına ilişkin öncelikle birçok eğitim faaliyetinde bulunulmuştur. Tüm dünyanın etkisi altında bulunduğu pandemi süreci içerisinde insan ticaretiyle mücadele alanında 2020 yılı içerisinde yüz yüze ve çevrimiçi olarak toplam 12.879 kişiye

2 Tutuklama nedenleri

Madde 100 – (3) Aşağıdaki suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde, tutuklama nedeni var sayılabilir: (3)

a) 26.9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda yer alan; (2)

1. Soykırım ve insanlığa karşı suçlar (madde 76, 77, 78),

2. (Ek:6/12/2019-7196/58 md.) **Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti (madde 79, 80)**

3. Kasten öldürme (madde 81, 82, 83) ...

eğitim verilmiştir. Eğitimleri düzenleyen kurumlar ve eğitimlerin hedef kitlesi şöyledir:

- Jandarma Genel Komutanlığı tarafından 9.102 kurum personeline (subay, astsubay, uzman jandarma ve uzman erbaş),
- GİGM tarafından kamu personeli ve STK çalışanı olmak üzere toplam 1.566 kişiye,
- Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından 457 personele,
- Türkiye Adalet Akademisi tarafından 455 Cumhuriyet Savcısı adayına,
- Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından 326 öğretmene,
- Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından 247 polis memuruna,
- ECPAT Türkiye tarafından 100'ü çocuk olmak üzere toplam 400 (çocuk alanında çalışan; avukat, psikolog, sosyal hizmet uzmanı ve STK çalışanları) kişiye,
- Aile Dayanışma Derneği (AİLEDER) tarafından akademisyenler, avukatlar, öğrenciler ve gönüllülerden oluşan 244 kişiye,
- Türk Kızılay tarafından ise Türk Kızılay personeli, üniversite öğrencileri ve sivil toplum çalışanlarına yönelik olmak üzere 82 kişiye,

eğitim verilmiştir.

Bahsi geçen eğitimlere ilave olarak Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB) Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nın kurumsal kapasitesinin nitelik ve nicelik yönünden artırılması çalışmaları kapsamında; tüm müfettiş yardımcılarını göreve başlamadan önce Başkanlıkça temel memurluk ve mesleki eğitimlerine ilave olarak çalışma hayatında özel politika gerektiren

gruplar kapsamında değerlendirilen kadın, engelli, çocuk ve genç işçiler, yabancı çalışanlarla ilgili eğitimler verilmektedir. ILO Türkiye Ofisi tarafından yürütülmekte olan “Suriyeli Mülteciler ve Ev Sahibi Toplulukların İşgücü Piyasasına Entegrasyonunun Güçlendirilmesi” projesi ile “Türkiye’de Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler ve Ev Sahibi Topluluklar İçin İş Yaratma ve Girişimcilik Fırsatları” projesi kapsamında; Başkanlık bünyesinde görevli 300 iş müfettişi ve yardımcısı ile denetçi ve denetçi yardımcısına eğitim programları düzenlenmiştir.

AÇSHB Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı tarafından Avrupa Konseyi Batı Balkanlar ve Türkiye’ye Yönelik Yatay Destek (Horizontal Facility) programı (2019-2022) çerçevesinde “Türkiye’de Göçmenlerin ve İnsan Ticareti Mağdurlarının İnsan Hakları Açısından Korunmasının Güçlendirilmesi Projesi” kapsamında, 54 İş Müfettişine eğitim, ayrıca 54 İş Müfettişine ise Eğitimcilerin Eğitimi planlanmıştır.

İş teftişi “programlı teftişler” ve “incelemelerden oluşan program dışı teftişler” olmak üzere planlanmakta ve uygulamaktadır. Programlı teftişlerde çocuk ve genç işçiler öncelikli risk grubu olarak belirlenmektedir. Ayrıca çocuk ve genç işçilere ilişkin şikâyet veya ihbarlar, program dışı teftişler kapsamında ilgilinin uyuşuna ve cinsiyetine bakılmaksızın öncelikli olarak değerlendirilerek teftiş kapsamına alınmaktadır.

AÇSHB Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı tarafından 2020 yılında gerçekleştirilen teftişlerde; 1.185 yabancıнын mevzuata aykırı çalıştığı tespit edilmiş, çalışma izni bulunmadan çalıştığı tespit edilen 62 yabancı uyruklu şahıs için toplam 252.902 TL idari para cezası uygulanması istenilmiş, mevzuata aykırı yabancı çalıştırdığı tespit edilen 36 işyerine ise toplam 1.105.413 TL idari para cezası uygulanması istenilmiştir. Yine aynı dönemde gerçekleştirilen teftişlerde 7 işyerinde 19 kayıt dışı çalışan tespit edilerek gereği yapılmak üzere Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına bildirilmiştir. Ayrıca 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği

Kanunu, kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konusuna bakılmaksızın uygulanmakta olup tarım sektörü de dâhil olmak üzere tüm sektörlerde çalışan sayısına bakılmaksızın teftişler gerçekleştirilmektedir.

AÇSHB Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından ise; İngiltere Büyükelçiliği'nin desteği, Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi (ICMPD) uygulayıcılığı ve Bakanlığın faydalancı olduğu "AÇSHB Kadın Alanında Çalışan Mesleki Personelinin İnsan Ticaretiyle Mücadelede Kapasitesinin Arttırılması Projesi" 01.04.2019 – 30.08.2020 tarihleri arasında uygulanmıştır. Projede, ülkemizin insan ticareti ile mücadelesinde suçun önlenmesi ve mağdurların korunması kapsamında kadın hizmetlerinde çalışan meslek elemanlarına yönelik olarak bilgilendirme, farkındalık kazanma, mağdurların tespiti, ilgili kurumlar ile iş birliği ve koordinasyonun geliştirilmesi amaçlanmıştır. Proje kapsamında Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) ve Kadın Konukevlerinde çalışanlara yönelik; 2020 yılında 48 personele eğitim verilmiştir.

Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren Mağdur Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, 10 Haziran 2020 tarihli ve 31151 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Bakanlık ana hizmet birimi olarak teşkilatlandırılmıştır.

Emniyet Genel Müdürlüğü Göçmen Kaçakçılığıyla Mücadele ve Hudut Kapıları Daire Başkanlığı³nin önleme faaliyetlerine yönelik çalışmalarında ise; tüm dünyayı etkisi altına alan pandemiden dolayı eğlence sektöründe faaliyet göstermekte olan

3 05/09/2019 tarihli Bakanlık Makamı Onayı ile Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti ile Mücadele Daire Başkanlığı ile Hudut Kapıları Daire Başkanlığı "Göçmen Kaçakçılığıyla Mücadele ve Hudut Kapıları Daire Başkanlığı" adı altında yeniden yapılandırılmıştır.

işletmelerin geçici süreyle kapatılması, yapılan denetimler ve kısıtlamaların artırılması sonucu söz konusu sektörlerde haiz işletmelerde karşılaşılan insan ticareti vakalarının sayısında büyük oranda azalma gözlemlenmiştir. Daire Başkanlığı koordinesinde taşra birimlerince yapılan tespitlerde, pandemi döneminde daha çok özel kişilere ait ikametlerde bakıcılık/temizlik hizmetlerinde veya fuhuş yaptırılmak üzere çalışan mağdurların insan ticareti faaliyetlerine konu oldukları tespit edilmiştir. Bahse konu Daire Başkanlığı tarafından ülkemizin insan ticareti suçu ile mücadelesi pandemiye rağmen sektöre uğratılmadan devam ettirilmiş olup ulusal ve uluslararası bağlantılardan gelen ihbarlar neticesinde yapılan müşterek çalışmalar sonucu başarılı operasyonlar gerçekleştirilmiş, çok sayıda insan ticareti tacirine adli işlem yapılmış ve çok sayıda mağdur kurtarılmıştır. Ayrıca 81 ilde teşkilatlanma çalışmaları tamamlanmış ve tüm illerde insan ticareti büroları kurulmuştur. Bununla birlikte insan ticareti suçuyla mücadelede daha fazla personel görevlendirilerek daha etkin şekilde mücadele edilmesi sağlanmış ve artan personel sayısı ile birlikte insan ticareti suçu konusunda uzmanlaştırma eğitimleri çevrimiçi ve yüz yüze olarak verilme-ye devam edilmiştir.

Emniyet mensupları tarafından pandemi süresince tacirlerin mağdurlara daha çok çevrimiçi platformlar kullanarak ya da bakıcılık/temizlik şirketleri üzerinden ulaşma eğilimine girmiş oldukları tespit edilmiştir. Daire Başkanlığınca re'sen ya da ihbar edilen çevrimiçi platformlardan yapılan şüpheli paylaşımlar, ulusal ve uluslararası kurumlar ya da bireysel yollardan gelen bilgi iletimleri titizlikle incelenmiştir. Söz konusu durumlara ilave olarak ülkemizde faaliyet gösterip uluslararası bağlantıları tespit edilen ve yabancı ülkelere gelen bilgi iletimlerine konu insan tacirleri ile alakalı olarak ilgili ülkelerin kolluk kuvvetleri ile işleri müşavirlikleri ya da polis irtibat görevlileri üzerinden irtibat kurma yoluyla operasyonlar düzenlenmiştir. Bu minvalde Daire Başkanlığınca insan ticareti ile daha etkin mücadele

kapsamında yabancı ülke irtibat görevlileri ile çevrimiçi ve yüz yüze toplantılar düzenlemiş olup söz konusu operasyonlarla alakalı gerekli bilgi alışverişi yapılmıştır.

Jandarma Genel Komutanlığının İnsan Ticareti ile Mücadele Etkinliğinin Arttırılması ve Sürdürülmesi Projesi kapsamında hazırlanan İnsan Ticareti ile Mücadele El Kitabı, görevleri süresince insan ticareti suçu ile karşılaşılacak personelin suçu tanımlayıp, suç göstergelerini tespit edebilmesi, risk değerlendirmesini yapabilmesi, istihbarat toplanması, Cumhuriyet Savcısı ile görüşme yapılması, risk yönetimi, hukuka uygun delillendirme yapılması, operasyonların planlanması, hazırlığı ve sonuçlandırılmasının yanı sıra, mağdurlara ne şekilde yaklaşımda bulunulacağını belirten safhalar ile ulusal ve uluslararası mevzuatın bazı önemli bölümlerini de içerecek şekilde düzenlenmiştir. 13 Ekim 2020 tarihinde “İnsan Ticareti ile Mücadele Kolluk El Kitabı”nın; 81 İl Jandarma Komutanlığına dağıtımı yapılmış olup kitaba dijital ortamdada ulaşılabilmektedir.

Türkiye ve küresel anlamda özgün düşünce ve yapıcı politika tartışmalarını teşvik etmeyi amaçlayan ve politika yapıcıları, iş insanları, ulusal ya da uluslararası yatırımcıları bir araya getiren, çeşitli makale ve röportaj yayımlayan İstanbul merkezli bir dergi olan Turkish Policy Quarterly (TPQ), dergisine makale yazan Göç İdaresi Genel Müdürü Sayın Abdullah Ayaz (Görev tarihi:27.10.2018 – 18.06.2020) makalesinde “*Her sosyo-kültürel tartışmanın temelini oluşturan insan hakları olgusu şüphesiz insan ticaretinin de merkezinde yer almaktadır. Bireylerin ticari kazanç peşinde koşarak metalaştırılması, bu suçu tüm insan hakları ihlallerinin en ağırlarından biri haline getirmektedir. Bu nesnelleştirme modern insan hakları teorisinin üzerine inşa edildiği özgürlük, eşitlik ve insan onuru kavramlarını ihlal ediyor.*” sözleriyle insan ticareti suçunun ağır bir insan hakkı ihlali olduğunu vurgulamıştır. Aynı zamanda çeşitli iletişim araçlarının insan ticareti suçunu kışkırttığı, kişilerin iş bulma, eğitim olanaklarına erişme arzuları, seyahat etme istekleri medya araç-

larını kullanan kötü niyetli kişiler tarafından kullanıldığını ifade ederek suçun dinamik boyutuna dikkat çekmiştir. ⁴

30 Temmuz Dünya İnsan Ticaretiyle Mücadele Günü'nde bu suça dikkat çekmek amacıyla Göç ve Uluslararası Koruma Alanında Sivil Toplumla İş Birliği için Teknik Destek Projesi kapsamında GİGM tarafından sosyal medya platformlarında yürütülen **#sesimsenol** kampanyası ile 1 milyonun üzerinde kişiye ulaşmıştır. 30 Temmuz 2020 tarihinde Göç İdaresi Genel Müdürü Sayın Dr. Savaş ÜNLÜ Anadolu Ajansına insan ticareti suçuna ilişkin farkındalık yaratmak amacıyla açıklamalarda bulunmuştur. Sayın ÜNLÜ *"Hepimiz mücadeleye ortak olalım, insan ticareti mağdurlarına ses olalım."* mesajını vermiştir.

GİGM Göç Araştırmaları Merkezi tarafından 2015 yılından itibaren yılda iki kez çıkarılan hakemli ve akademik bir dergi olan Göç Araştırmaları Dergisi ile ulusal ve uluslararası göç akademik çalışmaların üretilmesi ve zenginleştirilmesi konusunda teşvik sağlanmaktadır. Derginin 2020 yılı içerisinde yayımlanan 11⁵ ve 12'nci ⁶ sayıları insan ticaretine özgülenerek çıkartılmış olup bu alanda yapılacak çalışmaların teşviki ve farkındalığın artırılması amaçlanmıştır.

2005 yılından 2014 yılına kadar Dışişleri Bakanlığı bünyesinde Uluslararası Göç Örgütü (IOM) iş birliği ile insan ticareti mağdurları için acil yardım hattı olarak hizmet veren ALO 157, 2014 yılında GİGM'ye devredilerek Ağustos 2015 tarihinde Yabancılar İletişim Merkezi (YİMER 157) adını almıştır. 2020 yılı içerisinde hizmet verdiği diller arasına Peştuca'nın da eklenmesiyle 7 dilde (Türkçe, Almanca, Arapça, Farsça İngilizce, Peştuca ve Rusça) 7 gün 24 saat hizmet veren YİMER 157, 2020 yılında Contact Center World EMEA (Avrupa, Orta Doğu ve Afrika) bölge yarışmasında "En İyi Acil Servis Hizmetleri Ödülü" kategorisinde altın madalya kazanmıştır.

4 <http://turkishpolicy.com/article/1005/combating-human-trafficking-in-turkey>

5 <http://gam.gov.tr/files/sayi11.pdf>

6 <http://gam.gov.tr/files/sayi12.pdf>

Tablo 1. YİMER 157 muhtemel insan ticareti ihbar sayısı

İhbar Sayısı	Kurtarılan Kişi	Adli Vaka
7	9	2

Türkiye Adalet Akademisi tarafından hakim ve savcı adaylarına yönelik düzenlenen eğitimler kapsamında üçer saat “İnsan Ticareti ve Göçmen Kaçakçılığı” ve “Mağdur Hakları ve Uygulamaları” dersi verilmektedir. Meslek İçi ve Hizmet İçi Eğitimler kapsamında ise; 22.12.2020 tarihinde İdare Mahkemesi hakimlerine yönelik “İdari Yargıda Mülteciler, Sığınmacılar ve Yasa Dışı Göçmenlere İlişkin Uygulamalar” başlıklı eğitim programları düzenlenmiştir.

Çocuklara Yönelik Ticari Cinsel Sömürüye Son Derneği (ECPAT) ile oluşturulan iş birliği kapsamında Trabzon ilinde yerel hükümet temsilcileriyle iş birliği yapılarak Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Trabzon İl Göç İdaresi Müdürlüğü, AÇSHB Trabzon İl Müdürlüğü, Karadeniz İlleri Kadın Platform Derneği (KİKAP), Trabzon, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK), Trabzon Barosu, Jandarma İl Komutanlığı ve Emniyet İl Müdürlüğü ile bir farkındalık kampanyası yürütülmüştür. Türkçe, Arapça, Farsça ve İngilizce olmak üzere tüm materyaller 4 farklı dilde hazırlanmıştır. Bu proje kapsamında 27.000 kişiye ulaşılmıştır. 4.000 el broşürü BMMYK tarafından dağıtılan hijyen kitleri ve gıda paketlerinin içine konularak risk gruplarına ulaştırılmıştır. Billboardlarda kısa kamu spotu videoları döndürülmüştür. Yerel düzeyde tüm paydaşların, esnaf ve zanaatkarların desteği talep edilmiştir. Posterler; Göçmen Sağlığı ve Aile Sağlığı Merkezleri, valilik, kaymakamlık binaları gibi pek çok kamusal alanla birlikte market, fırın, eczane, kuaför, kafe, restoran ve camiler gibi umumi yerlere asılmıştır.

2.1.2 KORUMA

İnsan ticaretiyle mücadelenin diğer bir alanı ise koruma faaliyetleridir. İnsan ticareti mağduru olan kişilerin tespiti ile başlayan süreç, mağdurun destek hizmetlerinden; gönüllü ve güvenli geri dönüş ya da mağdur destek programlarından herhangi birini kabul etmesiyle birlikte devam etmektedir. Bu alanda İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik'in 23 ve 24'üncü maddelerine göre insan ticareti mağduru tanımlaması yapılan Türk vatandaşları ile uyruk ayrımı olmaksızın tüm çocuklara sunulacak destek hizmetleri AÇSHB'ne bağlı birimlerde, yabancı uyruklu insan ticareti mağdurları ile varsa refakatlerindeki çocuklara yönelik destek hizmetleri ise GİGM bünyesinde ihtisaslaşmış sığınmaevlerinde yerine getirilmektedir.

2019 yılında insan ticareti mağduru olabileceği şüphesi ile 3.738 kişi ile görüşme yapılırken 2020 yılında bu oran %32'lik bir artışla 4.919'a yükselmiştir. Yapılan 4.919 mülakat sonrası tanımlanan mağdur sayısı ise %33'lük artışla 2019'da 215'ken 2020 yılı içerisinde 282'ye ulaşmıştır. Mağdur destek programından faydalanmak isteyen 209 mağdura GİGM sığınmaevlerinin yanı sıra AÇSHB'ne bağlı konukevlerinde de barınma imkânı sağlanmıştır.

18 Eylül 2020 tarihinde Göç İdaresi Genel Müdürlüğü İnsan Ticareti Mağdurları Sığınmaevlerinde Uygulanacak Usul ve Esaslar'ı içeren talimat, GİGM'nin 81 il teşkilatına gönderilmiştir. Bu usul ve esasların amacı; insan ticareti mağduru sığınmaevlerinin kuruluş, işleyiş, özellik ve denetimleri ile sığınmaevine sevk işlemlerini, sığınmaevlerinde sunulan hizmetleri, hizmet alanların uyması gereken kuralları ve sığınmaevi personeli ile ilgili hükümleri belirlemektir.

İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik'in 25-30'uncu maddelerine göre destek hizmet-

leri sunulmaktadır. Mağdurun güvenliği, sağlığı ve özel durumu gözetilerek, bilgilendirme ve rıza esasına dayalı olarak mağdur destek programı verilir. Bu kapsamda 2020 yılında sığınmaevlerinde yürütülen destek programı şöyledir:

- Mağdur destek programının en önemli ayağını oluşturan insan ticareti mağduru ikamet izni, mağdurların yaşadıklarının etkisinden kurtulabilmesi ve yetkililerle iş birliği yapıp yapmayacağına karar verebilmesi amacıyla Valiliklerce otuz gün süreli verilmekte olup ikamet izninin verilmesinde ve uzatılmasında; diğer ikamet izinlerinin verilmesinde ihtiyaç duyulan şartlar aranmamaktadır. İkamet izni en fazla altışar aylık sürelerle, toplamda üç yılı geçmeyecek şekilde uzatılabilmektedir.
- Sığınmaevlerinde veya güvenli yerde barınma imkânı sağlanmıştır.
- Sağlık hizmetlerine erişimleri desteklenmiştir.
- Psiko-sosyal destek sağlanmıştır.
- Sosyal hizmet ve yardımlara erişimleri desteklenmiştir.
- Hukuki yardıma erişim ve mağdurların yasal haklarına ilişkin danışmanlık hizmeti verilmiştir. Sığınmaevine kabulü yapılan her bir mağdura hukuki işlemleri için yasal destek almak istediği takdirde Baro ile iletişime geçilerek avukat tayin edilebileceği bilgisi verilmektedir. Ayrıca dava süreci devam eden mağdurların dava takibi ve avukatları ile iletişimi sağlanmaktadır.
- Tercümanlık hizmeti sağlanmıştır.
- Kimlik tespiti ve seyahat belgelerinin temini konusunda desteklenmişlerdir.
- Rızası ve talebi hâlinde vatandaşı olduğu ülkenin temsilciliğine bilgi verme ve görüşebilme imkânı sağlanmıştır.

- Eğitim ve öğretim hizmetlerine erişim konusunda rehberlik yapılmıştır.
- Mağdur çocuklarının yaş ve eğitim seviyelerine uygun okullara kayıtları yaptırılmıştır.
- Çocuklar için okul kıyafetleri, kırtasiye malzemeleri temin edilmiş, IOM ile iş birliği içerisinde çocukların okul beslenme saati için gıda desteği sağlanmıştır.
- Ankara Büyükşehir Belediyesi iş birliği ile çocukların etüt merkezine kayıtları yaptırılarak eğitimlerinin desteklenmeleri sağlanmıştır.
- Ülkemizde yasal kalış hakkı bulunmayan 41 insan ticareti mağduruna insan ticareti mağduru ikamet izni düzenlenmiştir.
- Mesleki eğitim alması ve iş gücü piyasasına erişimi konusunda destek verilmiştir. 2020 yılında 3 mağdurun iş gücü piyasasına erişimleri sağlanmıştır.
- Temel ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde geçici maddi destek temini amacıyla 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu hükümleri uyarınca maddi destek konusunda gerekli rehberlik sağlanarak sığınmaevlerinde kalan mağdurlara 300 TL varsa beraberindeki çocuk için 50 TL nakit desteği sağlanmıştır. 2020 yılında sığınmaevlerinde kalan 22 mağdur ve beraberindeki çocukları nakit desteği almıştır.
- Mağdurların üçüncü ülkeye yerleştirme işlemleri veya aile birleşimi talepleri takip edilmektedir. 2020 yılında toplam 7 mağdurun dosyası üçüncü ülkeye yerleştirme kapsamında ilgililere iletilmiştir.
- Sığınmaevlerinde kalan mağdurların ve refakatlerindeki çocukların el becerileri ve kişisel gelişimlerine yönelik faaliyetler düzenlenmiştir.

- 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde kahvaltı organizasyonu düzenlenmiştir.

Sağlanmakta olan mağdur destek hizmetlerinin pandemiden etkilenmemesi için mağdurlara destek hizmeti sunulan sığınmaevlerinde yürütülen çalışmalar şunlardır:

- Sığınmaevi personeline çevrimiçi Pandemiyle Mücadele Eğitimi verilmiştir.
- Pandeminin ilk dönemindeki karantina günlerinde mağdurlara sunulan destek programının aksamaması için mesleki görüşmelerin bir kısmı çevrimiçi olarak devam ettirilmiş, sonrasında uygun tedbirler alınarak yüz yüze görüşmeler sağlanmıştır.
- Tüm hizmet binaları rutin olarak dezenfekte edilmiştir.
- Kontrollü Sosyal Hayat uygulamasına geçilmesiyle maske ve mesafe kurallarına uygun bir şekilde dış alan etkinlikleri de gerçekleştirilmiştir.
- Sığınmaevlerinde yapılabilecek faaliyetlere ağırlık verilmiştir. Örneğin mağdurlara temin edilen çiçek ve ağaç fideleri ile sığınmaevinin bahçesi hobi bahçesine dönüştürülmüştür.
- Sığınmaevlerine sevki sağlanan her mağdura Covid-19 testi yapılmıştır. Covid-19 testi pozitif çıkanlar buldukları yerde karantinaya alınırken sonuçları negatif çıkan mağdurlar ise uygun sığınmaevlerine sevk edilmiştir.
- Mağdurlara sosyal mesafe ve temizlik kurallarını içeren bilgilendirmeler yapılmıştır.
- Dezenfektan, maske, eldiven vb. malzemeleri içeren hijyen kitleri düzenli aralıklarla dağıtılmıştır.

Sığınmaevleri Kapasitesi

Ankara ilinde 30, Aydın ilinde 40 ve Kırıkkale ilinde 12 kişi olmak üzere toplam 82 kişi kapasiteli 3 adet sığınmaevi bulunmaktadır.

Tablo 2. İnsan ticareti mağdurları sığınmaevleri kapasiteleri

İl	Faydalanıcı	Kapasite
Ankara	Kadın	30
Aydın	Aile	40
Kırıkkale	Erkek	12

GİGM Uluslararası Koruma Dairesi Başkanlığı sorumluluğunda İl Göç İdaresi Müdürlüklerinin Desteklenmesi Projesi kapsamında özel ihtiyaç sahiplerini tespit etmek, özel ihtiyaç sahibi olarak tespit edilen kişilerin içinde bulunduğu koşulları değerlendirerek yaşam hakkının güvence altına alınması başta olmak üzere insan hakları ve temel özgürlüklerinin korunmasını sağlamak adına yasal çözüm mekanizmalarına, psiko-sosyal desteğe, rehabilitasyon hizmetlerine, hayatını devam ettirmeye yarayacak sosyal ve ekonomik kaynaklara erişimini sağlayacak kurumlara yönlendirmek ve takibini yapmak, ilk mülakatın gerçekleştirilmesinin ardından aciliyet değerlendirmesi (düşük risk, orta risk ve yüksek risk) yaparak acil vakalara yerinde müdahale amacıyla koruma masaları kurulmuştur. Ulusal koruma mekanizmalarının işlevsel hale getirilmesi ve kişilerin kuruluşların sağladığı hizmetlerden faydalanması kayıt işlemlerinin tamamlanmasıyla başlayan bir süreçtir. Kayıtsız yabancılardan özel ihtiyaç sahibi olduğu değerlendirilenlerin kayıt işlemlerinin tamamlanmasının ardından koruma mülakatı gerçekleştirilmektedir. Acil ve yerinde müdahale edilmesi gereken durumlarda ise kayıt işlemleri tamamlanmaksızın koruma mülakatı

alınmakta uygun müdahale sürecinin tamamlanmasının ardından kayıt işlemleri tamamlanmaktadır.

Ülkemize giriş yapan veya ailesinden ayrı düşmüş refakatsiz çocuklar hakkında 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında bakım tedbiri uygulanması yönünde karar alınanlar durumlarına uygun yatılı bakım kuruluşlarına yerleştirilmektedir. Bu kapsamda, ülkemize düzensiz göç yoluyla gelen ve tespit edilen refakatsiz çocuklara hizmet vermek üzere AÇSHB Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından kurulan ihtisaslaşmış 10 Çocuk Destek Merkezi bulunmaktadır. Kuruluşlarda koruma ve bakım altında bulunan çocuklardan, göç sürecinde veya göç sonrasında ailesinden ayrı düşmüş olanların aile bütünlüğünün sağlanması amacıyla ailelerinin takibi ve aile birleştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Çocuk Destek Merkezlerinde; çocukların olumsuz yaşam deneyimlerinden kaynaklanan örselenme veya davranış bozukluklarını sağaltma, çocukların bireysel farklılıkları ve ihtiyaçları dikkate alınarak olumlu tutum ve davranış değişikliği oluşturma, aile ve sosyal çevre ile uyum sağlamalarına yönelik olarak psiko-sosyal destek programı olan Anka Çocuk Destek Programı uygulanmaktadır. Anka Çocuk Destek Programı ile çocukların bireysel farklılıkları ve ihtiyaçları dikkate alınarak kişilik gelişimlerinin sağlanması, travmalarının ortadan kaldırılması ve olumlu tutum ve davranış geliştirmeleri amaçlanmaktadır. Bununla birlikte çocukların merkezlerden hizmet aldıkları süre boyunca; sağlık, eğitim gibi temel hizmetlere erişimi ile sosyal, kültürel, sportif ve sanatsal faaliyetlere katılımı sağlanmaktadır.

Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik kapsamında konukevlerinin engelli mağdurlara erişebilir olması sağlanmaktadır. AÇSHB'na bağlı kadın konukevlerine şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan bütün kadınlar ve beraberindeki çocukları hiçbir ayırım yapılmadan kabul edil-

mektedir. Kadın konukevlerinde kalan kadın ve beraberindeki çocukların durumlarının barınma, sorunlarının incelenmesi ve giderilmesine yönelik mesleki çalışmalar ile birlikte kadın ve çocuklara doğrudan ya da ilgili kuruluşlara yönlendirmek suretiyle güvenlik, danışmanlık, psikolojik destek, hukuki destek, tıbbi sağlık desteği, eğitim desteği, geçici maddi yardım, harçlık, kreş, mesleki eğitim kursu, grup çalışmaları, sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetler vb. alanlarda destek sunulmaktadır.

Adalet Bakanlığı tarafından suça maruz kalan kişileri etkin şekilde bilgilendirmek, işlenen suç sonrasında mağdurlara destek olmak, maruz kalınan olayın etki ve izlerine karşı telafi edici uygulamalar geliştirmek, mağdurlara yönelik spesifik müdahale programları geliştirmek, kırılğan konumdaki suç mağdurlarına psiko-sosyal destek hizmetleri vermek ve özellikle mağdurların ikincil örselenmelerinin önlenmesine yönelik çalışmalar yapmak üzere Mağdur Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı kurulmuştur. Başkanlık suç mağdurlarına sunulacak hak ve hizmetler konusunda çalışmalar yaparak adli süreçte mağdurlara ve özellikle kırılğan gruplara yönelik onarıcı adalet ve sosyal hukuk devleti ilkeleri çerçevesinde etkin, sürdürülebilir ve ulaşılabilir mağdur destek sistemi kurulmasına katkı sağlamak üzere çalışmalarına devam etmektedir.

Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, BM Kalkınma Programı (UNDP) ve BMMYK iş birliğinde yabancıların adalete erişiminin güçlendirilmesi ve adalet kurumlarının kapasitesinin artırılması amacıyla Mültecilerin Adalete Erişiminin Kolaylaştırılması Projesi gerçekleştirilmiştir. Bu proje kapsamında 7 pilot bölge belirlenmiş, bu pilot bölgelere çalışma ziyaretleri gerçekleştirilerek yabancılar ile temas eden kurumlarla yapılan görüşmeler sonucunda ihtiyaç analizi raporu hazırlanmıştır. Söz konusu ihtiyaç analizi sonrasında hâkim ve Cumhuriyet savcılar başta olmak üzere süreçteki diğer aktörlere yönelik eğitim programları gerçekleştirilmiştir. Bu eğitim programlarında yabancılar hukuku ile yabancı mağdurlara yaklaşım

gibi özel konularda yer almıştır. Proje kapsamında 210 hâkim ve Cumhuriyet savcısı, 70 avukat ve 165 uzmana eğitim verilmiştir. Yaklaşık 1.200 yabancı ise Türk hukuk sistemi ve adli süreçte mağdur hakları konusunda bilgilendirilmiştir.

Ceza Adalet Sisteminde Mağdur Haklarının Güçlendirilmesi Projesi kapsamında öncelikle pilot olarak 7 adliyede adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlükleri uygulamaya geçirilmiştir. Mağdurlara yönelik olarak bilgilendirme ve yönlendirme hizmeti ile adli süreç boyunca psiko-sosyal destek hizmeti bu müdürlüklerde görev yapan uzmanlar aracılığıyla sunulmaktadır. Adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlükleri hâlihazırda toplam 106 adliyede faaliyet göstermektedir. Anılan müdürlüklerin yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir. Bireysel özellikleri nedeniyle suçtan daha fazla etkilendiği tespit edilen, kadınlar, çocuklar, mülteciler, sığınmacılar ve geçici koruma altındaki yabancılar veya engelliler gibi kırılgan gruba dâhil mağdurlara müdürlüklerde görev yapan uzmanlar tarafından çeşitli hizmetler sunulmaktadır. Bu kapsamda, bilgilendirme ve yönlendirme hizmetinin yanı sıra mağdurların ikincil mağduriyet yaşamalarının önlenmesi için alınması gereken tedbirler ilgili hâkim ve Cumhuriyet savcılarına iletilmektedir. Yine kaygı düzeyi yüksek olan mağdurlarla duruşma öncesinde ön görüşme yapılarak ve duruşma esnasında eşlik edilerek kaygı düzeylerinin düşürülmesine katkı sağlanmaktadır. Adli süreç tamamlandığında ise psiko-sosyal destek ihtiyacı devam eden mağdurlar ilgili kurumlara yönlendirilmektedir. İfade ve beyanın özel ortamda alınması gerektiği veya şüpheli ya da sanıkla yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen kırılgan gruba dâhil mağdurların ifade ve beyan işlemlerinin uzman aracılığı ile gerçekleştirilebilmesi amacıyla 86 adliyede toplam 90 adli görüşme odası kurulmuştur. Anılan odaların yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir. Bu odalarda görev yapan uzmanlara yönelik meslek içi eğitimler düzenlenmiştir. Ülkemizde bulunan korunmaya muhtaç yabancıların

suç mağduru olmaları halinde soruşturma ve kovuşturma aşamalarında bu odalarda dinlenebilmeleri mümkündür. Bilindiği üzere dil bariyeri çok önemli bir problemdir. Yabancıların ifade ve beyan işlemlerinde doğru tercüme yapılması mağdurun haklarını ve süreci anlayabilmesi özelinde de çok büyük önem taşımaktadır. Bu işlemlerin kalitesinin artırılması amacıyla hali hazırda Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı ve BMMYK iş birliğiyle tercümanlara yönelik eğitim programları gerçekleştirilmektedir. Bu programlarda tercümanların adli görüşme tekniklerine yönelik bilgilerinin artırılarak daha sağlıklı beyanlara ulaşılması amaçlanmaktadır. Türkiye'nin de taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinde yer alan adil yargılanma hakkı ile yine Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 10'uncu maddesinde yer alan kanun önünde eşitlik ilkesi kapsamında; adli yardım adalete erişimin temel unsurlarından biri olarak kabul edilmektedir. Korunmaya muhtaç mağdurların adli yardımdan yararlanabilmeleri ve adli yardıma erişimlerinin kolaylaştırılması amacıyla Bakanlık tarafından birtakım projeler de yürütülmüştür. Bu minvalde, İspanya, Litvanya ve Fransa konsorsiyumu iş birliğiyle yürütülen Bakanlığın ana faydalanıcısı, Türkiye Barolar Birliği'nin ise eş faydalanıcısı olduğu Türkiye'de Adli Yardım Hizmetlerinin Güçlendirilmesi Eşleştirme Projesi ile yine Bakanlık, Türkiye Barolar Birliği ve UNDP iş birliğiyle yürütülen Türkiye'de Adalete Erişim için Adli Yardım Uygulamalarının Geliştirilmesine Destek (SILA) Projesi kapsamında mağdurların adli yardıma erişiminin güçlendirilmesi için çeşitli faaliyetler gerçekleştirilmiştir.

Ankara ve Kırıkkale Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca GİGM Ankara ve Kırıkkale sığınmaevlerinde kalan 22 mağdura toplam 7.314 Türk Lirası nakdi destek sağlanmıştır.

2.1.3 ULUSAL MEVZUAT, SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA

Rapor'da daha önce de bahsedildiği üzere 17/03/2016 tarihli ve 29656 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik'in 5 inci maddesi gereğince İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyonu oluşturulmuştur. Komisyon'un 2019/1.3 sayılı kararı "*Barolar içerisinde mağdurların davalarını takip edecek özel avukat gruplarının oluşturulması*" şeklinde olup Komisyon'un insan ticareti mağdurlarına adli yardım ve CMK uyarınca yapılacak görevlendirmelerde bu konuda eğitim almış özel avukat gruplarınca eğitim verilmesi hedefi belirtilerek komisyon kararı 24/02/2020 tarih 2020/16 sayılı Türkiye Barolar Birliği tarafından yapılan duyuru ile tüm Barolara iletilmiştir.

TCK'nın 80'inci maddesi kapsamında açılan dava sayıları incelenecek olursa; önceki yıllardan 2020 yılına devreden dava sayı 221 olup buna bağlı olarak dava süreci devam eden kişi sayısı 1.473'tür. 2020 yılında ise toplam 68 yeni dava açılmıştır. Söz konusu dava sayısı kapsamında 347 kişinin dava süreci ilgili yıl içerisinde başlamış bulunmaktadır. Yine aynı yıl içerisinde 55 dava sonuçlanmış olup 205 sanığın dosyası karara bağlanmıştır. Yargılanan sanıklardan 30 kişi hakkında mahkûmiyet kararı verilirken 177 kişi hakkında beraat kararı uygulanmıştır.⁷

Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı tarafından suç mağdurlarının bilgilendirilmesine yönelik yürütülen çalışmalar kapsamında çocuklar, kadınlar, engelliler, yaşlılar ve insan ticareti mağdurları başta olmak üzere tüm suç mağdurlarının sahip oldukları haklar ile kendilerine sunulan hizmetlere dair bilgilerin yer aldığı bir internet sitesi (www.magdurbilgi.adalet.gov.tr) hazırlanmıştır. Kolay erişilebilir, sade ve anlaşılır şekilde tasarlanan web sitesinde, suç mağdurları

7 Adalet Bakanlığı, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü

yaşadıkları mağduriyet türüne göre adli süreçte hangi haklara sahip olduklarını, hangi hizmeti hangi kurumlardan alabileceklerini ve bunun için nasıl bir prosedür izlemeleri gerektiğini kolaylıkla öğrenebilmektedirler. Mağdur bilgilendirme sitesinin İngilizce, Arapça ve Farsça dillerinde de mağdurların erişimine açılmasına yönelik yürütülen çalışma tamamlanmış olup yakın zamanda işleme açılması planlanmaktadır.

Emniyet birimlerimiz tarafından ülkemizde faaliyet gösterip uluslararası bağlantıları tespit edilen ve yabancı ülkelerden gelen bilgi iletimlerine konu insan tacirleri ile alakalı olarak ilgili ülkelerin kolluk kuvvetleri ile işleri müşavirlikleri ya da polis irtibat görevlileri üzerinden irtibat kurulmak yoluyla operasyonlar düzenlenmektedir. Bu minvalde emniyet birimlerince insan ticareti ile daha etkin mücadele kapsamında yabancı ülke irtibat görevlileri ile çevrimiçi ve yüz yüze şekilde toplantılar düzenlemiş olup söz konusu operasyonlarla alakalı gerekli bilgi alışverişi yapılmıştır. 2020 yılında Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından zorla çalıştırma, seks ticareti veya diğer sebeplerden 42 operasyonda 126 tacir hakkında adli işlem yapılmıştır.

Jandarma Genel Komutanlığı sorumluluk sahasında; 2020 yılında, icra edilen 30 insan ticareti operasyonunda, 90 mağdur kurtarılmış ve 127 insan taciri hakkında işlem yapılmıştır.

2.1.4 İŞ BİRLİĞİ

İnsan ticareti suçu ülke sınırları içerisinde gerçekleşebileceği gibi sınır aşan bir suç olma niteliğini de barındırmaktadır. Bu anlamda insan ticareti ile gerçek bir mücadele gerçekleştirilebilmesi için ulusal ve uluslararası iş birliği oldukça önem arz etmektedir. Bu minvalde söz konusu iş birliğinin, ulusal anlamda kamuoyu, sivil toplum kuruluşları ve kurumlar arası dinamiğinin yanında uluslararası kuruluşlar ve örgütler çerçevesinde de ayrı bir boyutu bulunmaktadır.

Bilindiği üzere, YUKK'nin 121'inci maddesine ve Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'ne dayanılarak hazırlanan İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik çerçevesinde insan ticareti suçunu önleme ve bu suçla mücadeleye ilişkin politika ve stratejilerin oluşturulması konusunda çalışmalar yürütmek, eylem planı hazırlamak, kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamak amacıyla oluşturulan **“İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyonu”** 2017 yılından bu yana her yıl olağan toplantılarını gerçekleştirmektedir. *“İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyonu”* 2020 yılı toplantısı pandemi nedeniyle çevrimiçi olarak 10 Aralık 2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bahse konu Yönetmelik'in 9'uncu maddesinde düzenlenen İl Komisyonları ise; Vali ya da Vali Yardımcıları başkanlığında ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinin de katılımı ile 2020 yılı içerisinde 36 ilde⁸ toplanmıştır. Bu toplantılarda

8 Adana, Afyon, Ağrı, Ankara, Antalya, Artvin, Aydın, Balıkesir, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Denizli, Edirne, Erzurum, Gaziantep, Hatay, Iğdır, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Kayseri, Kırıkkale, Kırklareli, Kilis, Kocaeli, Konya, Malatya, Mersin, Muğla, Osmaniye, Şanlıurfa, Tekirdağ, Trabzon, Van, Yalova, Yozgat.

Detaylı bilgi için bkz:

<https://ankara.goc.gov.tr/il-insan-ticaretiyle-mucadele-koordinasyon-komisyonu-toplantisi-duzenlendi>

<https://aydin.goc.gov.tr/ilimizde-insan-ticaretiyle-mucadele-koordinasyon-komisyonu-toplantisi-gerceklestirildi>

suçla mücadelede farkındalık arttırmaya ve ulusal yönlendirme mekanizmasını güçlendirmeye yönelik kararlar alınmıştır.

Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü tarafından 2020 yılı içerisinde insan ticareti suçu nedeniyle uluslararası adli yardımlaşmaya konu olan Moldova tarafından gerçekleştirilen insan ticareti suçuna ilişkin soruşturma için ülkemizden bilgi ve belge istemini içeren adli yardımlaşma talebinin gereği yerine getirilmiş ve Moldova makamlarına iletilmiştir. Aynı zamanda fuhuş amaçlı insan ticareti suçuna ilişkin Moldova tarafından ülkemizden iade talebinde bulunulan şahsa ilişkin yakalama kararı çıkartılmış ve sürecin takibi devam etmektedir. Ülkemiz tarafından insan ticareti suçu kapsamında; fuhşa teşvik etme, göçmen kaçakçılığı, resmî veya özel belgede sahtecilik, yağma, adam öldürme, hürriyetten yoksun kılma gibi suçlar nedeniyle Bulgaristan, Birleşik Arap Emirlikleri, Yunanistan, Fas, Gürcistan ve Azerbaycan'dan toplam 9 şahsın iadesi talep edilmiş olmakla birlikte 1 kişi sınır dışı edilmiş ve 1 kişi de 31.07.2020 tarihinde iade edilmiştir.

Türkiye'nin Ulusal Destekli Gönüllü Geri Dönüş Mekanizma-

-
- <https://bursa.goc.gov.tr/insan-ticaretiyle-mucadele-koordinasyon-kurulu-toplantisi>
<https://canakkale.goc.gov.tr/il-insan-ticaretiyle-mucadele-koordinasyonu-kurulumuzun-ilk-toplantisi-yapildi>
<https://gaziantep.goc.gov.tr/insan-ticaretiyle-mucadele-koordinasyon-komisyonu-toplantisi-gerceklestirilmistir>
<https://istanbul.goc.gov.tr/istanbul-goc-idaresi-mudurlugumuzde-insan-ticareti-magdurlari-koordinasyon-toplantisi-duzenlendi>
<https://mersin.goc.gov.tr/il-insan-ticareti-ile-mucadele-ve-koordinasyon-komisyonu-toplantisi>
<https://sanliurfa.goc.gov.tr/il-insan-ticaretiyle-mucadele-komiyon-toplantisinin-ilki-gerceklestirildi>
<https://tekirdag.goc.gov.tr/il-insan-ticaretiyle-mucadele-koordinasyon-komisyonu-toplandi>
<https://trabzon.goc.gov.tr/il-insan-ticareti-ile-mucadele-koordinasyon-komisyonu-toplantisi>
<https://canakkale.goc.gov.tr/il-insan-ticaretiyle-mucadele-koordinasyonu-kurulumuzun-ilk-toplantisi-yapildi>
<https://cankiri.goc.gov.tr/insan-ticaretiyle-mucadele-ve-koordinasyon-il-komiyonunun-2-si-toplandi>
<https://kahramanmaras.goc.gov.tr/il-insan-ticaretiyle-mucadele-koordinasyon-toplantisi>
<https://antalya.goc.gov.tr/il-insan-ticaretiyle-mucadele-ve-magdurlarin-korunmasina-iliskin-koordinasyon-toplantisi>

si'nin kurulması kapsamında GİGM ile iş birliği gerçekleştirilmiştir. Söz konusu mekanizma için çalışmalar 2018 yılında başlamış olup GİGM, TİKA, Dışişleri Bakanlığımız ve Türk Kızılay'ın imzaladığı protokol (Eylül 2020) ile resmen kurulmuştur. Bu mekanizmanın işletilmesiyle insan ticareti mağdurlarının ülkelerine gönüllü ve güvenli geri dönüş süreçlerinin kolaylaşması, döndüklerinde yeniden hayata uyum sağlamaları hedeflenmektedir.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, insan onurunu temel olarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere kurulmuştur.

İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyonu 2020 yılı toplantısının 2020/1.2 sayılı Kararı ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu insan ticaretiyle mücadele alanını izlemek ve değerlendirmek üzere Ulusal Raportör Kurum olarak ihdas edilmiştir.

2020 yılı içerisinde Türkiye'nin uluslararası ve sivil toplum örgütleriyle iş birliği çerçevesine bakılacak olursa;

GİGM ve Avrupa Konseyi iş birliği çerçevesinde 01/01/2020 tarihinde başlayan Türkiye'deki Göçmenlerin ve İnsan Ticareti Mağdurlarının İnsan Haklarının Korunmasının Güçlendirilmesi Projesi ile GRETA raporunda ülkemize yöneltilen eleştiriler doğrultusunda insan ticareti ile mücadelede soruşturma ve kovuşturma aşamalarının geliştirilmesine katkı vermek, insan ticaretiyle mücadele ve çocuk koruma sistemleri arasında iş birliğinin artırılması ve çocuk istismarının engellenmesinin güçlendirilmesini sağlamak, emek sömürsü amaçlı insan ticaretinin önlenmesi için yapılan faaliyetlerin geliştirilmesini

sağlamak, ulusal paydaşların genel olarak insan ticareti olgusu hakkında algı ve bilgilerinin güçlendirilmesini sağlamak amaçlanmıştır. Bu kapsamda etkin, orantılı ve caydırıcı hükümler alınmasını temin etmek amacıyla insan ticareti suçunun kovuşturma ve soruşturma usullerindeki boşlukların belirlenmesi amacıyla uzman akademisyenler tarafından hukuk boşluğu analizi çalışması yapılmıştır. Bununla birlikte muhtemel insan ticareti mağdurlarının tespitini sağlamak, mağdurları yardım ve koruma mekanizmalarına etkin şekilde sevk etmek için kılavuz ve göstergelerin geliştirilmesi amacıyla emek sömürüsü ve çocuk ticareti alanlarında çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

GİGM ve ICMPD iş birliği içerisinde Türkiye'nin İnsan Ticaretine Karşı Verdiği Mücadelede GİGM'nin Aldığı Kararları ve Kanıta Dayalı Politika Oluşturma Sürecini Desteklemek İçin Türkiye'deki Çocuk Ticareti ve Emek Sömürüsüne Dayalı İnsan Ticareti Konulu Araştırma isimli projenin amacı GİGM tarafından kanıta dayalı iş ve işlemlerin yürütülmesine katkı sunmaktır. Proje kapsamında, 9 pilot ilde, çocuk ticareti ve emek sömürüsü amacıyla insan ticareti konularını kapsayacak bir saha araştırması öngörülmüştür. Proje temelde ilgili kamu kurumlarına yönelik eğitim ve farkındalık faaliyetlerini hedeflemektedir.

Söz konusu projelerin çıktılarının üçüncü ulusal eylem planı için kullanılması hedeflenmektedir.

Birleşmiş Milletler nezdinde Viyana Daimi Temsilciliğimiz tarafından İnsan Ticareti Çalışma Grubu 10. Toplantısı, 10-11 Eylül 2020 tarihlerinde çevrimiçi şekilde gerçekleştirilen toplantıya katılım sağlamıştır. Yıl içerisinde ayrıca, BM Sınırışan Suçlarla Mücadele Sözleşmesi (UNTOC) 10. Taraflar Konferansı (CoP10), 12-16 Ekim 2020 tarihlerinde sınırlı fiziksel katılımıla hibrit olarak düzenlenmiştir. Konferansta, Sözleşme'nin yanı sıra Göçmen Kaçakçılığı Protokolü ile İnsan Ticareti Protokolü'nün taraf devletlerde uygulanmasını gözden geçirmek üzere tesis edilen "Uygulamanın İzlenmesi Mekanizması" etkinleştirilmiştir.

Avrupa Konseyi nezdinde daimi temsilcilik tarafından 4 Aralık 2020 tarihinde hibrid formatta yapılan Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi Taraf Devletler Komitesi 27. Toplantısına katılım sağlanmıştır.

Dışişleri Bakanlığı tarafından 2020 yılı içinde AGİT İnsan Ticareti ile Mücadele Özel Temsilcisi ve Koordinatörü Valiant Richey (ABD) ve Ofisi ile yakın iş birliği sürdürülmüştür. Richey başkanlığında bir heyet, 6-8 Ekim 2020 tarihlerinde ülkemizin insan ticaretiyle mücadelesinde geline aşamaya ilişkin bir izleme/takip ziyareti gerçekleştirmiştir. Ziyaret kapsamında, AGİT heyeti İçişleri Bakan Yardımcısı Vali Sayın İsmail Çataklı tarafından kabul edilmiş olup Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın üst düzey temsilcileriyle görüşmeler gerçekleştirmiştir. Ofis tarafından hazırlanan “Survey Report of Efforts to Implement OSCE Commitments and Recommended Actions to Combat Trafficking in Human Beings” başlıklı bir sualname raporu, ilgili ülkemiz kurumlarından alınan yanıtlar doğrultusunda doldurularak Ofise iletilmiştir. Ofisin 20-22 Temmuz’da düzenlediği “Ending Impunity: delivering justice through prosecuting trafficking in human beings” temalı 20. İnsan Ticaretine Karşı İttifak Konferansına ve 3-4 Kasım’da gerçekleştirilen İnsan Ticaretiyle Mücadele Ulusal Koordinatörler ve Raportörler Toplantısına ülkemiz kurumlarınca da katılım sağlanmıştır. Richey’in yıllık raporunu sunduğu 15 Ekim’deki Daimi Konsey toplantısında yapılan beyanda da Ofisine destek yinelenmiş, bilhassa insan ticareti failleri hakkında cezai işlem yapılması, çocuk ticareti ile mücadele ve insan ticareti bağlamında teknolojinin rolü alanlarında yaptığı çalışmaların önemi kaydedilmiştir. Öte yandan 3-4 Aralık’taki Tiran Bakanlar Konseyine sunulmak üzere ABD ve Belarus Daimi Temsilciliklerinin ortak girişimiyle hazırlanan “Responding to the Impact of States of Emergency or Equivalent Status and Pandemics on Efforts to Combat Trafficking in Human Beings”

başlıklı karar taslağı müzakerelerine delegasyon aktif bir şekilde katılarak, farklı paydaşlar arasındaki görüş ayrılıklarının giderilmesine katkı sağlamaya çalışılmıştır.

İtalya merkezli göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçu nedeniyle yürütülen soruşturmada, Avrupa Birliği Adli İşbirliği Birimi (EUROJUST) aracılığıyla önce mail yoluyla daha sonra resmi yollardan iletilen bilgi belge talebini içeren adli yardımlaşma talebi gereğinin yerine getirilmesi için adli makamımıza iletilmiştir. Ayrıca, talepnameye konu fiilin çok uluslu niteliği göz önünde bulundurularak suça ilişkin EUROJUST nezdinde koordinasyon amaçlı video konferans düzenleneceğinin İtalya makamlarınca bildirilmesi ve ülkemizden temsilcilerin de konferansa katılımı için davet gönderilmesi üzerine, katılım sağlanan işbu toplantı 01/10/2020 tarihinde video konferans aracılığıyla ve EUROJUST koordinesinde gerçekleşmiştir.

ICMPD'nin uygulayıcılığını üstlendiği Birleşik Krallık destekli "AÇSHB Kadın Alanında Çalışan Mesleki Personelinin İnsan Ticaretiyle Mücadelede Kapasitesinin Arttırılması" (SHIFT) projesi kapsamında 2020 yılı içerisinde toplamda 159.387, 57 Euro harcanmıştır. Tamamlanan proje boyunca, insan ticareti konulu altı temel eğitim başarıyla gerçekleştirilerek AÇSHB'ye bağlı ŞÖNİM ve kadın konukevlerinde çalışan toplamda 245 meslek personeline ulaşılmıştır. Söz konusu personel, mağdurların değerlendirilmesi ve yönlendirilmeleri konusunda ilgili bilgi ve becerileri kazanmıştır. Projenin temel çıktılarından biri olarak, tamamlayıcı bir kılavuz kitap Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün hizmet içi kullanımına yönelik olarak hazırlanmış ve AÇSHB'ye teslim edilmiştir.

Türkiye Adalet Akademisi Araştırma ve Geliştirme Merkezi ile BMMYK arasında 13.05.2020 tarihinde "Eğitim İş Birliği" protokolü, ILO ile ikili iş birliği kapsamında 19.08.2020 tarihinde "Eğitim Araştırma, İş Birliği" protokolü imzalanmıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığının da paydaşlar arasında yer aldığı ve Uluslararası Çocuk Merkezi (ICC) tarafından yürütülen Çocuk Dostu Turizm Projesi kapsamında insan ticareti, cinsel sömürü ve şiddetin önlenmesi konuları da dâhil birçok farkındalık yaratma çalışması yürütülmüştür.

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), IOM, UN Women ve BMMYK ortaklığında yürütülen 'Çocuk Yaşta, Erken ve Zorla Evliliklerin Önlenmesine dair Birleşmiş Milletler Ortak Programı' kapsamında Göç İdaresi personeli dâhil olmak üzere çeşitli sektörlerden kamu ve sivil toplum çalışanına erken ve zorla evlilikler ile insan ticareti ilişkisi hakkında bilgilendirici eğitimler düzenlenmiştir.

İl Göç İdaresi Müdürlükleri tarafından 2020 yılı içerisinde tanımlanan 282 mağdurun 54'ü IOM ile iş birliği neticesinde gönüllü ve güvenli geri dönüş hizmetinden yararlandırılmıştır. Bunun yanı sıra IOM iş birliğiyle mağdur destek hizmetlerine yönelik olarak 13.000 Euro ve 2.900 Amerikan Doları tutarında harcama yapılmıştır.

Ankara Büyükşehir Belediyesi, 2020 yılı içerisinde Ankara Sığınmaevi'nin su ve doğalgaz fatura harcamalarını karşılayarak destek sağlamıştır.

2.1.5 GÖRÜLME BİÇİMLERİ VE SAYISAL BOYUTLARI

GİGM'nin 2014 yılında operasyonel hale gelmesi sonrasında artırırlarak devam eden farkındalık faaliyetleri ve eğitimler ile birlikte yıllar itibarıyla tanımlanan mağdur sayısında istikrarlı bir artış yaşanmıştır.

İnsan ticareti suçu görülme biçimlerine göre; cinsel sömürü, işgücü sömürüsü, zorla evlendirme, çocuk satışı, zorla dilendirme ve organ-doku ticareti olarak sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırmaya göre son beş yılda cinsel sömürü ve işgücü sömürüsü ilk sıralarda yer almaktadır (Tablo 3).

Tablo 3. İnsan ticareti mağdurlarının sömürü türleri (2016-2020)

Sömürü Türü /	2016	2017	2018	2019	2020	Toplam	%
Toplam	181	303	134	215	282	1.115	100,0
Cinsel Sömürü	143	186	95	144	160	728	65,3
İşgücü Sömürüsü	30	52	39	55	73	249	22,3
Zorla Dilendirme	8	65	-	4	43	120	10,8
Zorla Evlendirme	-	-	-	11	4	15	1,3
Çocuk Satışı	-	-	-	1	1	2	0,2
Organ-Doku Ticareti	-	-	-	-	1	1	0,1
Çocuk Asker	-	-	-	-	-	-	-

Tanımlanan insan ticareti mağdurlarının yaş aralığına bakıldığında, 2016-2020 yıllarında mağdurların %31'inin çocuk olduğu %61'inin ise 18-35 yaş aralığında olduğu görülmektedir (Tablo 4).

Tablo 4. İnsan ticareti mağdurlarının yaş dağılımı (2016-2020)

Yaş/ Toplam	2016	2017	2018	2019	2020	Toplam	%
(-) 18	29	98	15	31	165	338	30
18-25 Yaş	63	124	63	74	41	365	32,7
26-35 Yaş	76	61	42	73	56	308	27,6
36 (+)	13	20	14	37	20	104	9,3

Türkiye'deki mağdurların çoğunluğu cinsel sömürü maksatlı insan ticaretine maruz kalan kadınlardan oluşmaktadır. Son beş yılda tespit edilen mağdurların yaklaşık %81'i kadındır. (Tablo 5).

Tablo 5. İnsan ticareti mağdurlarının cinsiyet dağılımı (2016-2020)

Cinsiyet/ Toplam	2016	2017	2018	2019	2020	Toplam	%
Erkek	18	91	23	20	61	213	19,1
Kadın	163	212	111	195	221	902	80,9

2016-2020 yılları arasında en fazla insan ticareti mağduru sıralamasında ilk beş uyruğu Suriye, Özbekistan, Kırgızistan, Fas ve Afganistan uyruklu yabancılar oluşturmaktadır (Tablo 6).

Tablo 6. İnsan ticareti mağdurlarının uyrukları (2016-2020)

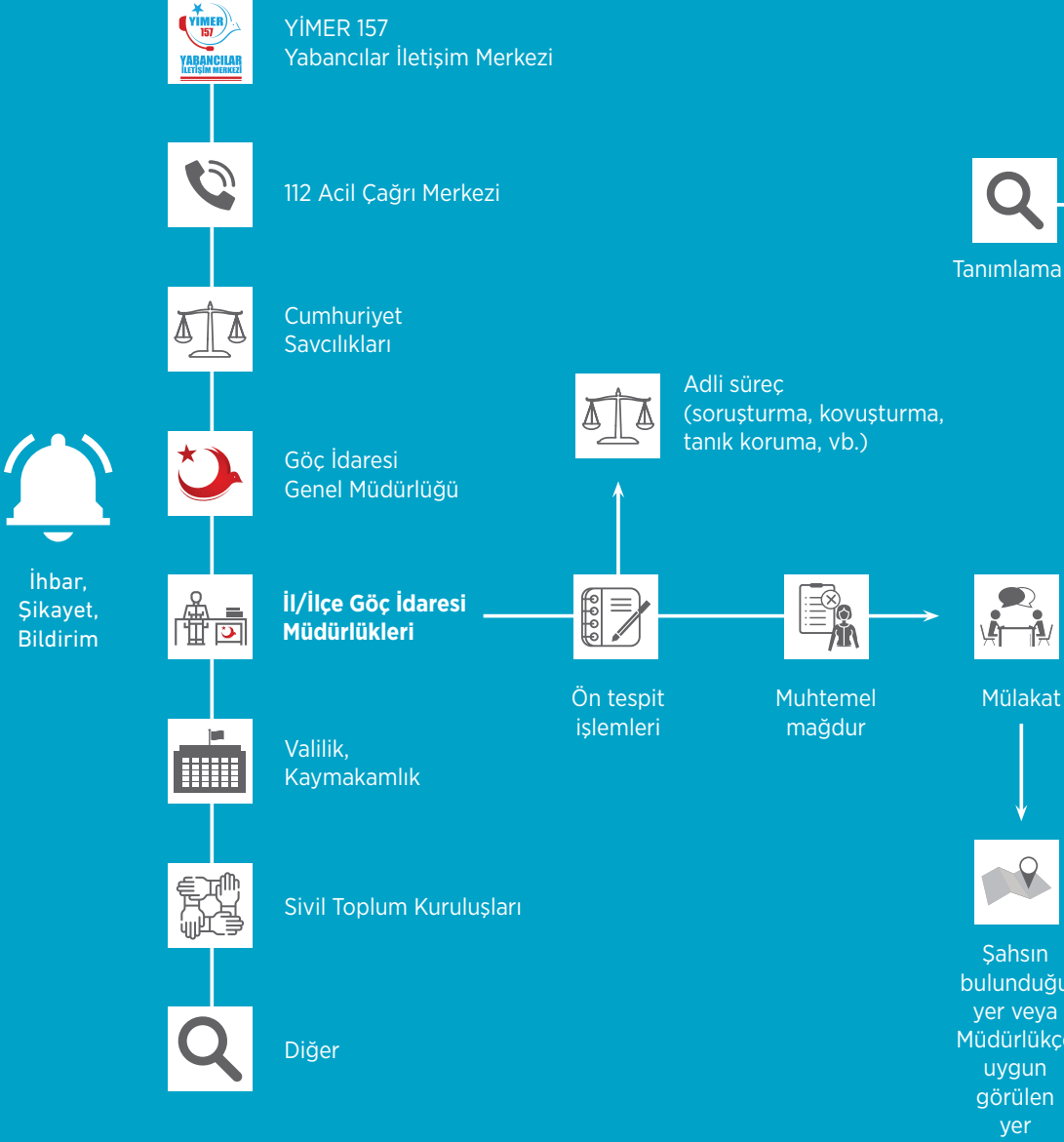
Uyruk/ Toplam	2016	2017	2018	2019	2020	Toplam	%
	181	303	134	215	282	1.115	100,0
Suriye	36	86	15	37	159	333	29,9
Özbekistan	16	19	29	44	38	146	13,1
Kırgızistan	33	31	14	32	14	124	11,1
Fas	10	26	18	28	5	87	7,8
Afganistan	7	21	21	14	11	74	6,6
Ukrayna	7	16	3	10	2	38	3,4
Gürcistan	23	10	1	2	2	38	3,4
Endonezya	14	3	6	11	2	36	3,2
Moldova	8	20	1	4	1	34	3,0
Azerbaycan	4	11	3	6	9	33	3,0
Rusya	6	16	1	4	3	30	2,7
Kazakistan	4	9	7	4	4	28	2,5
Türkmenistan	3	11	3	5	4	26	2,3
Türkiye	2	9	-	2	11	24	2,2
Belarus	-	10	3	1	-	14	1,3
Diğer	8	5	9	11	17	50	4,5

İnsan ticareti mağdurlarının tespit edildiği illere bakıldığında İstanbul ve Antalya gibi yabancı nüfusun ve eğlence sektörünün fazla olduğu illerin ön plana çıktığı görülmektedir. Yine aynı dönemde mağdurların %63,8'inin (711 kişi) tespit edildiği ilk beş il İstanbul, Antalya, Şanlıurfa, İzmir ve Hatay olmuştur (Tablo 7).

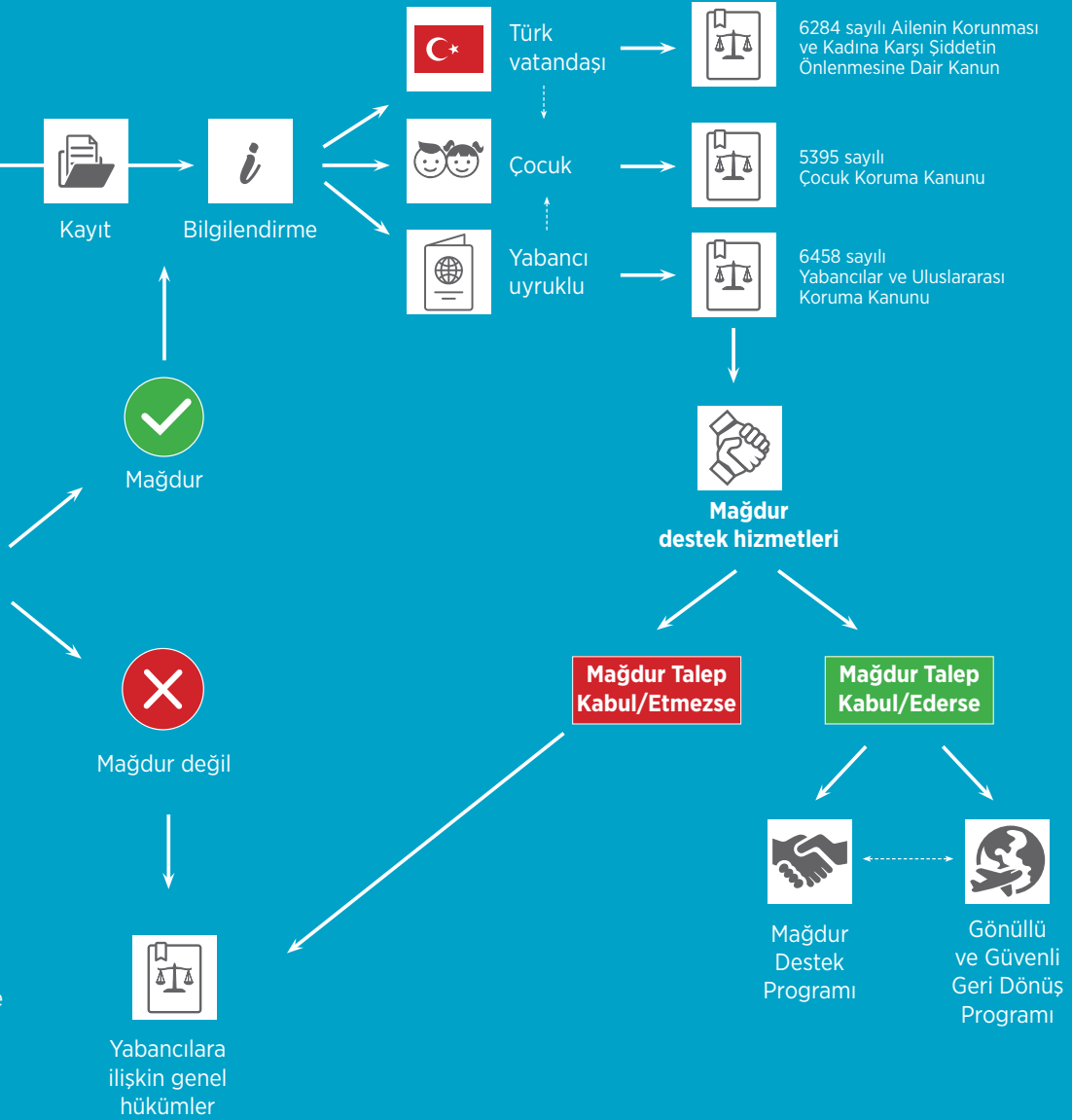
Tablo 7. İnsan ticareti mağdurlarının tespit edildikleri illere göre dağılımı (2016-2020)

İl/	2016	2017	2018	2019	2020	Toplam	%
Toplam	181	303	134	215	282	1.115	100,0
İstanbul	21	48	42	48	98	257	23,0
Antalya	45	66	32	30	17	190	17,0
Şanlıurfa	10	22	-	3	71	106	9,5
İzmir	15	20	14	28	16	93	8,3
Hatay	8	24	7	19	7	65	5,8
Ankara	21	28	8	3	3	63	5,7
Adana	16	8	14	3	4	45	4,0
Bursa	12	8	3	3	14	40	3,6
Mersin	15	18	-	3	2	38	3,4
Muğla	4	15	-	6	2	27	2,4
Diğer	14	46	14	69	48	191	17,1

MAĞDUR TANIMLAMA VE



KORUMA İŞ AKIŞ ŞEMASI



Çin'in Sincan'daki pamuk tarlalarında zorla çalıştırıldığı

Çin'in Uygur Türklerini Sincan'daki pamuk tarlalarında zorla çalıştırdığına işaret eden yeni kanıtlar ortaya çıktı

John Sudworth
BBC News, Pekin
16 Aralık 2020

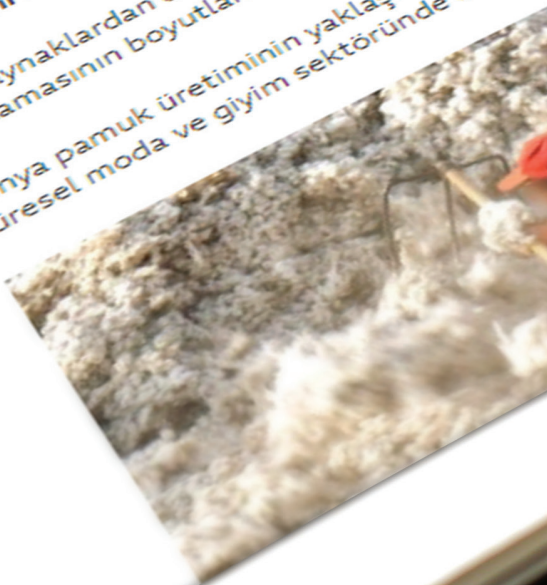


Uyarr: Üçüncü tarafların sağladığı içerikte reklam bulunabilir.

BBC'nin ulaştığı yeni bir araştırma, Çin'in yüz binlerce Uygur mensuplarını Sincan'daki devasa pamuk tarlalarında çalıştırdığına işaret ediyor.

Açık kaynaklardan elde edilen belgelerin, pamuk tarlalarında zorunlu çalıştırma uygulamalarının boyutlarına dair ilk net bulgulara işaret ediyor.

Dünya pamuk üretiminin yaklaşık beşte birini karşılayan Sincan, küresel moda ve giyim sektöründe önemli bir rol oynuyor.



Uygur Türkü ve azınlık
ında ağır işçiliğe

tarlalarında zorla çalıştırılma
içerdiği düşünülüyor.

ni karşılayan Çin'in ürettiği pam
bir yere sahip.



3. BÖLÜM

DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE İŞGÜCÜ SÖMÜRÜSÜ

03

DÜNYA'DA VE
TÜRKİYE'DE
İŞGÜCÜ SÖMÜRÜSÜ

3.1 İŞGÜCÜ SÖMÜRÜSÜNÜN TARİHSEL GELİŞİMİ

İnsanlık tarihinin başlangıcından beri var olan kölelik, birçok ulusal ya da uluslararası düzenlemelerle ortadan kaldırılmaya gayret edilse de günümüzde varlığını devam ettirmektedir. Kölelik sistemini hem toplumsal/sosyal hem de iktisadi ilişkiler ortaya çıkarmakta olup bazı geleneklerin ve yahut ekonomik anlamda ucuz emek olarak görülerek işgücü ihtiyacının karşılanması bu sistemin devamını sağlamıştır. Günümüzde kölelik kavramının eski tarz kölelik biçiminde algılanması yanlış olmakla birlikte kölelik sisteminin değişen ve gelişen ekonomik sisteme adapte olarak kendini güncellediği unutulmamalıdır. Yeni kölelik sistemi insanları tamamen mülkiyet altına almaktan ziyade yasal bir mülkiyet işlemiyle olmayıp şiddet ya da zorlama gibi eylemlerle kişiler üzerinde hâkimiyet kurularak sağlanmaktadır (Bales, 2002:10-11).

İnsanlığın avcı-toplayıcı hayattan tarım toplumuna bununla birlikte yerleşik hayata geçmesi üretimin artmasını ve malların stoklanmasını sağlarken aynı zamanda ticaret ağını güçlendirmiş ve kentler arası pazarlar oluşturmaya başlamıştır. Ancak tarım toplumunun toprak sahibi olan ve olmayanlar arasında bir gelir eşitsizliğine yol açtığı ise aşikârdır. Tarım toplumu ile birlikte insanın işgücüne duyulan ihtiyaç kendini belirgin hale getirmiş olup bu süreçten sonra kölelik sistemi adım adım oturmaya başlamıştır.

15. yüzyılda başlayan transatlantik köle ticareti Afrika-Amerika ve Avrupa kıtaları arasında gerçekleşen son derece insanlık dışı köle sistemi yaklaşık 400 yıl sürmüştür. Afrika'da köle temin edecek hükümetler Avrupa'dan silah karşılığında köleleri gemilere bindirerek Amerika'da şeker kamışı, tütün ve pamuk gibi ürünlerin üretiminde çalışmalarını için plantasyonlara götürülmesini sağlamaktaydı. Bu plantasyonlarda zorla çalıştırılan Afrikalılar tarafından üretilen ürünler ise tekrardan Avrupa'ya hammadde olarak taşınmakla birlikte geliştirilen bu sistem Avrupa'yı endüstriyel piyasada oldukça öne çıkarmıştır (Delibaş, 2019).

Bilindiği üzere 18. yüzyılda İngiltere'de gerçekleşen ve yayılan Sanayi Devrimi ile birlikte üretimin şekli değişmiş, insanlar tarım topraklarını çitlenmiş ve bu bireyselleşme ile üretim tarafları arasındaki ilişki değişmiştir. Sanayi Devrimi'nin getirdiği makineleşme ile tarımda insan gücüne duyulan ihtiyaç azalmış fakat nüfus artmaya devam etmiştir. Bunlara ek olarak da toprakların çitlenmesi ile topraksız kalan köylü hem mülk sahibinin topraklarında hem de Sanayi Devrimi'nin getirdiği yeni üretim sisteminin temelleri olan fabrikalarda çalışmak üzere kentlere göç ederek sömürüye daha açık hale gelmiştir. İş bulabilmek amacıyla yapılan göç ile birlikte gelen emek arzının emek talebini aşmasıyla ortaya çıkan işsizliğin bir sonucu olarak da emek sömürüsü başlamıştır. Kâr odağının arttığı bu dönemde üretim için ihtiyaç duyulan işgücü çoğunlukla tarım sektöründen sağlanmış ekonomik olarak güçsüz olan kesim kullanılmıştır. Çalışma koşulları kötüleşmiş, çocuk işçiliği yaygınlaşmış ve çalışanlar oldukça düşük ücretlerle uzun mesai dilimlerinde çalıştırılmaya mahkûm edilmiştir.

Görüldüğü üzere insanın sömürüsü ilk olarak kendini emek sömürüsü ile göstermiştir. Ancak gerek uluslararası sözleşmelerin özellikle kadın ve çocuk üzerine özgülenmesi gerek komünist rejimlerin çöküşüyle ortaya çıkan sosyal ve ekonomik olgular nedeniyle daha çok cinsel sömürü ön plana çıkmıştır.

18 Mayıs 1904 tarihli Beyaz Kadın Ticaretine Karşı Etkili Hi-mayenin Sağlanmasına Dair Uluslararası Düzenleme, 4 Mayıs 1910 tarihli Beyaz Kadın Ticaretinin Cezalandırılması Konusunda Paris Sözleşmesi veya 30 Eylül 1921 tarihli Kadın ve Çocuk Ticaretinin Men'ine Dair Milletlerarası Sözleşmeler buna örnek olarak gösterilebilir. Özellikle 1991'de dağılan Doğu Bloğu/Sov-yetler Birliği ülkelerinde ortaya çıkan işsizlik sebebine dayalı olarak yaşanan göç dalgasıyla birlikte cinsel sömürü biçimleri daha görünür hale gelmiştir.

Modern köleliğin günümüzde görülme biçimleri zorla çalış-tırma, borç esareti, zorla evlendirme, fuhuş yaptırma, kölelik ve kölelik benzeri uygulamalar gibi durumlarla karşımıza çık-makta olup köle emeğinin küresel ekonomiye katkısı da göz önünde bulundurulacak olursa dünyada bu suçta talep oldukça fazla olmaktadır. Kişiler zorlama, kaçırma, cebir ve şiddet yo-luyla, pasaportları ellerinden alınarak, borçlandırılarak ya da iş sözleşmeleriyle mağdur edilerek sömürülmektedir. Görüldüğü üzere modern kölelik kavramının insan ticaretiyle olan bağı ol-dukça güçlüdür.

Palermo Protokolü'nün 3'üncü maddesinin (a) bendinde insan ticareti "...kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma kişinin çaresizliğinden yararlanma veya baş-kası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması anlamına ge-lir. İstismar terimi, asgari olarak, başkalarının fuhuşunun istis-mar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, zorla çalıştırmayı veya hizmet ettirmeyi, esareti veya esaret benzeri uygulamaları, kulluğu veya organların alınmasını içerecektir." şeklinde tanımlanmıştır.

ILO ise modern köleliğin görünümlerini zorla çalıştırma ve zorla evlendirme olarak iki şekilde tanımlamaktadır. (ILO, 2017) Yine 29 Haziran 1930 tarihli ve 29 sayılı Zorla Çalıştırma Sözleşmesi'nde ise "...herhangi bir kişinin ceza tehdidi altında ve bu kişinin tam isteği olmadan mecbur edildiği tüm iş ve hizmetleri ifade eder." tanımı kullanılmakta olup ayrıca zorla çalıştırmanın hangi durumları kapsamayacağı da belirtilmiştir.

Günümüzde dünya genelinde 40,3 milyon kişinin insan ticareti mağduru olduğu tahmin edilmektedir. Mağdurların %24,9 milyonu zorla çalıştırma, %15,4 milyonu ise zorla evlendirmeden mağdur olduğu düşünülmekte olup her 4 mağdurdan 1'ini çocuklar oluşturmaktadır. Zorla çalıştırılan mağdurların 20,8 milyonu özel ekonomi aracılığıyla sömürülmekteyken 4,1 milyonu devletin dayattığı zorla çalıştırma biçimleriyle sömürülmektedir. Özel ekonomide zorla çalıştırma ise yılda 150 milyar ABD doları yasa dışı gelir sağlamaktadır (ILO, 2017).

Avrupa Birliği Komisyonununun 19 Temmuz 2002 tarihli Çerçeve Kararı 1'inci maddesinde emek istismarı ve cinsel istismar amaçlı insan ticaretine ilişkin suçların tanımlaması; "...*en azından zor kullanılan veya mecburi emek veya hizmet, esaret veya esaret veya köleliğe benzer uygulamalar da dâhil olmak üzere, kişinin emeğinin veya hizmetinin istismarı amacıyla veya pornografi de dâhil olmak üzere, diğerlerinin fuhuşun istismarı veya diğer şekillerdeki cinsel istismar amacıyla,*

- *insan kaçırma dahil, zorlama, zor kullanma veya tehdit kullanılması durumunda veya,*
- *hile veya sahtecilik kullanılması durumunda, veya*
- *kişinin kötüye kullanmaya boyun eğmek dışında başka gerçek ve kabul edilebilir bir seçeneğinin bulunmayacağı şekilde, makamın veya savunmasız bir durumun kötüye kullanılması durumunda, veya*

- *bir başkasını kontrol eden bir kişinin rızasını almak için, ödemelerin veya imtiyazların verilmesi veya alınması durumunda*

söz konusu kişinin kontrolünün alışverişi veya devredilmesi de dahil, kişinin ilk kez işe alınması, taşınması, devredilmesi, barındırılması, sonradan kabul edilmesi.” şeklinde yapılmıştır.

İşgücü sömürsü insan ticareti suçunun en sık görülen biçimlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. İşgücü sömürsüne dünyada olduğu gibi ülkemizde de çoğunlukla yetişkin erkeklerin maruz kalmasıyla birlikte sayıları azımsanamayacak kadar çocuk mağdur da bulunmaktadır. Çünkü kapitalist devletlerin endüstriyel rekabetinde ortaya çıkan ekonomik rekabet işgücü maliyetlerini düşürmek amacıyla özellikle çocuk işçi çalıştırarak sağlanmaktadır. Çocuk işçiliğinin ve emek sömürsünün günümüzde varlığını ciddi bir boyutta sürdürmesi yoksulluğa yol açmakla birlikte ekonomik kalkınma ve eğitimin önündeki önemli bir engeldir.

Kaven Bales'a göre modern kölelik sistemini yaratan üç ana sebep bulunmaktadır. Öncelikle Sanayi Devrimi'nin getirdiği yeniliklerle meydana gelen sosyal değişiklik ve nüfus patlaması bunun en büyük nedeni olmaktadır. İkinci olarak ekonominin küreselleşmesiyle oluşan uluslararası ekonomik zincire dâhil edilen ucuz emek talebidir. Değerlendirilen son faktör ise değişen bu ekonomik sistemin gelişmekte olan ülkeler üzerine kurduğu hâkimiyet ve bununla yaratılan şiddet ve kaos olmaktadır (Bales, 2002:257). Geçmişten günümüze gelişen teknoloji ile birlikte insan gücüne daha az ihtiyaç duyulması fakat buna karşın nüfusun ihtiyaç olduğundan daha fazla artıyor olması dünyadaki emek gücünün ucuzlaşmasına neden olmakla birlikte özellikle uluslararası şirketler maliyetlerini minimum düzeye indirme amacıyla insanlık onurunu hiçe sayan çalışma koşulları ile insanların köleleştirilmesine sebep olmaktadır.

Andrew Crane'nin modern kölelik teorisine göre ise sistemin nedenlerinin birkaç alt katmandan meydana geldiği ve bir zincir olarak birbirini doğurduğu ifade edilmektedir. En alt katman ve ana başlık olarak endüstriyel, sosyoekonomik, coğrafi, kültürel ve düzenleyici olarak birçok sebebi bulunmaktadır. Sayılan başlıkların daha derin incelemesine bakılacak olunursa işgücü yoğunluğu, yoksulluk ve göreceli yoksulluk, eğitim ve farkındalık, işsizlik, coğrafi izolasyon, gelenekler, dini inançlar ve sorunlara olan ilgi gibi sayılabilecek birçok nedenle birlikte şiddetin ortaya çıkması ve yayılması, borç yönetimi, işgücü talep zincirinin yönetimiyle birlikte zorla hazırlanan sözleşmeler, yasadışı piyasalarda saygınlık kazanmış sermayenin oluşumu, borç tahakkukunun kolaylaştırılması, işgücü talebinin maliyetinin düşük olması ve artan bağımlılık ve risklerin paylaşımını doğurmada olup bunların sonucunda tehdit yoluyla zorla çalıştırma, istismar yoluyla kontrol, insandışılartırma ve metalaştırma, hareket özgürlüğüne yönelik kısıtlamalar ve düşük ödeme yoluyla ekonomik sömürü olarak tanımlanan modern kölelik sistemi karşımıza çıkmaktadır (Crane, 2012'den aktaran: Güler, 2015).

21. yüzyıla gelindiğinde ise temel bir insan hakkı ihlali olan işgücü sömürüsü özellikle Fas, Fildişi Sahili, Gana, Moritanya, Vietnam, Tayland, Myanmar gibi birçok Afrika ve Asya ülkesinde hala varlığını devam ettirmekle birlikte Avrupa'da da azımsanamayacak derecede varlığını sürdürmektedir. İşgücü sömürüsü farklı biçimlerde karşımıza çıkabilmekte olup bunların en yaygın türü ev içi hizmetlerdir. Borç köleliği ise diğer kölelik biçimleri için araç olarak kullanılmaktadır.

Günlük hayatımıza konu olan birçok ürünün üretim aşaması dünya genelinde ağır çalışma koşulları ve işgücü sömürüsüne dayanabilmektedir. İşgücü sömürüsüne çoğunlukla ekonomik çıkarlar gözetilerek başvurulsa da toplumsal ve sosyal bir geçmişe dayalı "gelenek" adı altında yapılan örnekleri de bulunmaktadır.

Dünya kakaosunun üçte ikisini üreten Gana ve Fildişi Sahili'nde 2013-2017 yılları arasında tahmini olarak 30.000'e yakın yetişkin çocuk zorunlu olarak çalıştırılmıştır. Belirtilen yıllar arasında Fildişi Sahili'nde tahmini olarak 2.000 çocuk ve 9.600 yetişkinin, Gana'da ise 14.000 çocuk ve 3.700 yetişkinin zorunlu çalıştırıldığı söylenmektedir (Walk Free Foundation, 2018).

İnsan ticaretinin açıkça görüldüğü bir diğer sektör ise balıkçılık sektörü olmaktadır. Tayland'da bu sömürüye maruz kalan birçok yetişkin ve çocuk işçi bulunmaktadır. Teknelerle açıldıkları denizlerde hem düşük ücretlere hem de sağlıklı olmayan koşullarda tehlikeli şartların bulunduğu bir ortamda çalıştırılmaktadırlar. Özellikle göçmen işçiler sömürüye daha açık ve savunmasız olmaktadır. Mağdurlar işe alım ajansları tarafından kandırılarak ve borç köleliği oluşturularak gemilerde zorla çalıştırılmaktadır. Tayland'da karides üretimi en önemli gıda sektörlerinden biri olmaktadır. Çocuk işçiler ise ellerinin daha ufak olmasından kaynaklı soyma ve katlama işinde oldukça zor koşullarda çalıştırılmaktadır (ILO, 2011).

Afganistan'da ise oğlan oynatma/oğlanla oynamak olarak da anılan Bacha Bazi, gece düzenlenen davetlerde (erkeklerle kadınların aynı ortamda olmadığı) erkek çocuklara yapma göğüs takılarak ve kadın kıyafetleri giydirilerek yine erkekler için dans ettiriliyorlar. Bu gelenek adı altında yapılan korkunç durumun devamında ise çocuklar cinsel birlikteliğe zorlanmaktadır. Özellikle yoksul ya da yetim kalan çocukların seçilerek para karşılığında bu duruma zorlanması son derece acı bir durum olmaktadır (BBC, 2010).

İngiltere'de de durum farksız değildir. Uluslararası çete olarak nitelendirilebilecek gruplar Arnavutluk, Nijerya, Vietnam, Hindistan gibi ülkelerden insanları güzel iş vaatleriyle kandırarak zorla çalıştırmaktadırlar. Mağdurlardan birkaçının söyledikleri ise şöyle aktarılabilir; 28 yaşındaki Pepple "Bana yardım edeceklerini söylediler" diyor. Timi Pepple daha sonra "patron" adı-

nı verdiği kişi adına çalışmak için İskoçya'nın Aberdeen kentine gönderilmiş. Kimlik belgeleri elinden alınmış ve bir sürü başka Nijeryalı genç erkeklerle birlikte yerde uyuduğu bir evde kalmış. Gündüzleri evi temizlemiş, akşamları ise bir gece kulübünün tuvaletlerini temizleyip, tıraş losyonu ve şeker satmış. "Patron her gece gelir ve topladığımız parayı alırdı" diyor.

Diane Payne "Genelde taktikleri kurbanları borçlandırmak ve İngiltere'ye çalışmaya gelirlerse mali yardım yapılacağı vaadinde bulunmak" diyor (BBC, 2018).

Ev içi hizmetlerinin ve çocuk işçiliğın en ağır görünüm biçimlerinden biri olarak Haiti'de sık görülen rectavekler örnek gösterilebilir. "Rectavek" terimi "birlikte kalmak" anlamına gelmekte olup başlarda sistem kırdaki yoksul çocukların eğitim görebilmeleri için kentlerdeki akrabalarının yanına birlikte yaşamak için gönderilmesinden ibaret olsa da günümüzde modern kölelik olarak karşımıza çıkmaktadır. Artık çocuklar yanlarına gönderilen ailelerin ev içi hizmetlerini yapmak zorunda bırakılıp çok uzun ve ağır çalışma koşullarında çalıştırılmaktadır (ILO, 2012).

3.2 TÜRKİYE’DE İŞGÜCÜ SÖMÜRÜSÜ

Türkiye’de 1876 Kanun-i Esasi’nin 24’üncü maddesindeki “Müsadere ve angarya ve cerime memnudur. Fakat muharebe esnasında usulen tâyin olunacak tekalif ve ahval bundan müstesnadır.” hükmüyle ilk defa bir kanun metninde angarya yasaklanmıştır. 1921 tarihli ve 151 sayılı “Ereğli Havza-i Fahmiyesi Maden Amelisinin Hukukuna Müteallik Kanunu’nda⁹ zorla çalıştırma ve on sekiz yaş altındakilerin maden ocaklarında çalıştırılmasının yasaklanması da son derece önemli bir gelişme olmuştur.

1982 Anayasası ile 18’inci maddede “Hiç kimse zorla çalıştıramaz. Angarya yasaktır. Şekil ve şartları kanunla düzenlenmek üzere hükümlülük veya tutukluluk süreleri içindeki çalıştırmalar; olağanüstü hallerde vatandaşlardan istenecek hizmetler; ülke ihtiyaçlarının zorunlu kıldığı alanlarda öngörülen vatandaşlık ödevi niteliğindeki beden ve fikir çalışmaları, zorla çalıştırma sayılmaz.” hükmü ile istisnai halleri de belirtilerek zorla çalıştırma yasaklanmıştır.

TCK’nın 80’inci maddesinde ise “Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkaran, tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden ya da barındıran kimseye sekiz yıldan oniki yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adlî para cezası verilir.” hükmüyle zorla çalıştırmak insan ticareti suçu sayılmıştır.

9 Madde 2 – Maden işlerinde amelenin cebren istihdamı ve angarya suretiyle her hangi bir işe sevki ve maden ocakları dahilinde on sekiz yaşından küçük olanların istihdamı memnurdur.

Zorla çalıştırma kapsamında ulusal mevzuattaki düzenlemele-
re ek olarak Türkiye birçok uluslararası sözleşmelere de taraf
olmuştur. ILO'nun 29 No'lu Zorla Çalıştırma Sözleşmesi, 105
No'lu Zorla Çalıştırmanın Kaldırılması Sözleşmesi ve 182 No'lu
En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Orta-
dan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi bu kapsamda
örnek olarak gösterilebilmektedir.

Rapor'un başında da değinildiği üzere işgücü sömürsü farklı
biçimlerde karşımıza çıkabilmekte olup en yaygın görülme biçimi
ise borç köleliği olmaktadır. Diğer bir görülme biçimi olarak
ev içi hizmetleri ise hem tarihte hem de günümüzde kültürel
uygulamalarla kendini meşrulaştırarak hayatta kalan bir sistem
olarak var olmuştur. Buna ek olarak da hem sömürünün hane
içinde gerçekleşmesinden kaynaklı hem de kişilerin çoğunlukla
kayıt dışı olarak çalıştırılması, Anayasa'nın 21'inci maddesi
*"Kimsenin konutuna dokunulamaz. Millî güvenlik, kamu düzeni,
suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın ko-
runması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması
sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre veril-
miş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak ge-
cikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış
merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin konutuna girilemez,
arama yapılamaz ve buradaki eşyaya el konulamaz..."* gereğince
bazı durumlar söz konusu olmadığında (ihbar, kayıtlı istihdam
vb.) konut dokunulmazlığının ihlali olabileceği dolayısıyla ev içi
hizmetlerin tespitini oldukça güçleştirmektedir. Rapor'un ikinci
bölümünün ilk kısmında bahsedilen 'rectavek'lerin; Türkçe kar-
şılığı "besleme" olmakla birlikte bu durumun, ev içi hizmetlerde
kullanılan çocukların, maalesef ki geçmiş zamanlarda ülkemiz-
de de görüldüğü bir gerçektir.

Türkiye'de 2020 yılı içerisinde toplam 282 insan ticareti mağ-
duru tanımlanmıştır. Tanımlanan kişilerden 37'si kadın olmak
üzere 73'ünün işgücü sömürsünden mağdur edildiği tespit
edilmiştir. Mağdurların yaş dağılımı incelendiğinde ise 36'sının

18 yaş ve altı, 8'inin 18-25, 17'sinin 26-35 yaş aralığında olduğu, 12'sinin ise 36 yaş ve üstü olduğu görülmektedir. İşgücü sömürsü mağdurlarının uyruk dağılımına bakıldığında ise 36 Suriye, 11 Özbekistan, 6 Namibya, 5 Afganistan, 3 Türkiye, 2 Endonezya, 2 Kırgızistan, 2 Rusya, 1 Azerbaycan, 1 Fas, 1 Gürcistan, 1 İran, 1 Nijerya, 1 Zambiya vatandaşıdır.

IOM'nin Türkiye'deki İnsan Ticareti Eğilimleri: Kesişen Sorunlara Dikkat Çekme Raporu'na göre ev içi hizmet sektöründe istihdam edilen çalışanların işverenleri tarafından pasaportlarına el konulduğu, özel mülklerde istihdam edilmelerinden kaynaklı mağdurlara erişimin güç olduğundan bahsedilmiştir. Rapor'da çocukların tekstil, ayakkabı ve geri dönüşüm sektörlerinde çalıştırıldığı belirtilmiştir. Düşük ücret, uzun çalışma saatleri, pasaporta el koyma, işyerlerinde kısıtlı alanlarda yaşama, güvenli olmayan sağlıksız koşullarda çalışma gibi nedenlerle çalıştırılan kişiler sömürüye maruz bırakılmaktadır. Türk vatandaşlarının da aynı biçimde sömürüye maruz kaldığı belirtilmiştir. Yine bahse konu Rapor'da belirtildiği üzere spesifik olarak belli uyrukların belirli sektörlerde çalıştığı gözlemlenmiştir. Örneğin; Afganistan ve Pakistan uyruklu kişilerin genellikle tarım, hayvancılık, kâğıt ve plastik geri dönüşümü sektörlerinde; Özbek, Türkmen ve Azeri uyruklu kişilerin daha çok yaşlı bakımı ve ev içi hizmetlerde çalıştığı görülmektedir (IOM, 2020).

Türkiye'de gerçekleşen insan ticareti vakalarına ilişkin örnek olaylar aşağıda sunulmuştur.

Yasal olarak ülkesinden aracı firmalara başvurarak çocuk veya yaşlı bakım hizmetlerinde ya da temizlik işlerinde çalışmak için Türkiye'ye gelen yabancı kadınlar, firmalar tarafından seyahat masraflarının karşılanması yoluyla borçlandırılarak ya da seyahat belgelerine el konularak çalışmaya zorlanmaktadır. İl Göç İdaresi Müdürlüklerince tanımlanan Filipin uyruklu A kişisi ülkesinde yaşadığı geçim sıkıntısı nedeniyle daha iyi imkânlarda çalışmak amacıyla internet üzerinden eriştiği bir firma ile an-

laşarak Türkiye’de çocuk bakımında çalışmak için gelmiştir. Kişinin seyahat masrafları aracı firma tarafından ödenmiş, havaalanında firmanın çalışanı tarafından karşılanmış ve ertesi gün iş için gönderildiğini düşündüğü Gaziantep şehrine doğru yola çıkarılmıştır. Gaziantep’te Suriyeli bir ailenin yanında sabahın erken saatlerinden gece yarısına kadar hem ev içi hizmetlerde hem de ev sahibinin fabrikasında aynı gün içerisinde aralıksız çalışmaya zorlanmıştır. Çalıştığı süre boyunca pasaportu ve cep telefonuna aracı firma tarafından el konulmuş olup dışarı çıkması yasaklanmıştır. Mağdur bir yıl boyunca farklı birkaç ailenin yanında da ağır şartlar ve maaş ödemesi olmadan zorla çalıştırılmıştır.

Düzensiz yollarla ülkemize gelen çoğunlukla Afganistan ve Pakistan uyruklu vatandaşların göçmen kaçakçılara ödeyemedikleri para dolayısıyla borçlandırılarak çalışmaya zorlandıkları görülmektedir. Bu duruma bir örnek verilecek olursa; İl Göç İdaresi Müdürlüklerince tanımlanan yirmi bir yaşındaki B isimli Afganistan uyruklu mağdur, Türkiye’ye gelmek amacıyla göçmen kaçakçıyla parasının bir kısmını yola çıkmadan diğer yarısını ise Türkiye’ye geldikten sonra ödemek koşuluyla 2.000 ABD dolarına anlaşmıştır. Türkiye’ye geldikten sonra göçmen kaçakçısına borcunun tamamını ödeyememesi nedeniyle mağdur öncelikle bir eve hapsedilerek günlerce göçmen kaçakçısı tarafından şiddet görmüştür. Daha sonra zorla bir naylon fabrikasında işe başlatılarak on altı gün boyunca ağır ve sağlıksız koşullarda çalıştırılmıştır. Kazandığı paraya ise göçmen kaçakçısı tarafından el konulmuştur. Aynı zamanda şahıs zorla çalıştırıldığı dönemde kaçmasını önlemek amacıyla geceleri fabrikada tutsak bırakılmış ve parası ödenmeyerek mağdur edilmiştir.

KAYNAKÇA

Kamu Kurum ve Kuruluşları:

Adalet Bakanlığı

- (Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı)
- (Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü)
- (Ceza İşleri Genel Müdürlüğü)
- (Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü)
- (Mevzuat İşleri Genel Müdürlüğü)
- (Türkiye Adalet Akademisi)

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- (Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü)
- (Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü)
- (Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı)
- (Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü)
- (Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü)

İçişleri Bakanlığı

- (Emniyet Genel Müdürlüğü)
- (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü)
- (Jandarma Genel Komutanlığı)
- (Sahil Güvenlik Komutanlığı)

Kültür ve Turizm Bakanlığı (Strateji Geliştirme Başkanlığı)

Milli Eğitim Bakanlığı (Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü)

Polis Akademisi Başkanlığı

Sağlık Bakanlığı

- (Göçmen Sağlığı Daire Başkanlığı)
- (Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü)

Ticaret Bakanlığı

- (Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü)

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı

Ankara Valiliği Sosyal Yardımlaşma Vakfı

Kırıkkale Valiliği Sosyal Yardımlaşma Vakfı

Sivil Toplum Kuruluşları ve Uluslararası Örgütler:

Aile Dayanışma Derneği

ECPAT

Gevher Nesibe Sultan Yardımlaşma Derneği

ICC

ICMPD

İKGV

IOM

UNICEF

Türk Kızılay

Diğer:

Afganistan'da zenne geleneğinin karanlık yüzü, (08/09/2010), BBC News Türkçe, https://www.bbc.com/turkce/haberler/2010/09/100908_afghanistan_dancers (Erişim Tarihi: 22/01/2021)

Bales, K. (2002), "Kullanılıp Atılanlar" Küresel Ekonomide Yeni Kölelik, (Çeviri: Pınar Ögünç), Çitlembik Yayınları, İstanbul.

Crane, A. (2012) "Modern Slavery as a Management Practice: Exploring the Conditions and Capabilities for Human Exploitation", York University, Academy of Management Review (2013), Vol. 38, No:1, 45-69 https://modernslavery.yale.edu/sites/default/files/pdfs/crane_modern_slavery_as_management_practice_0.pdf

Demirbaş, H, (2019). Transatlantik Köle Ticaretine Dair Bir Analiz (Gorée ve Saint Louis Köle Ticareti), <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1178171> (Erişim Tarihi: 11/01/2021)

From Haiti Slavery in A Free Land (29/08/2012), ILO, https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/mission-and-objectives/features/WCMS_187879/lang--en/index.htm (Erişim Tarihi: 08/02/2021)

Güler, M.A. (2015), "Modern Kölelik ve Modern Köleliğin Görünümleri", Gazi Üniversitesi

High Forced Labour Risk in Cocoa: Industry Needs To Step Up (19/07/2018), Walk Free Foundation, <https://www.walkfree.org/news/2018/high-forced-labour-risk-in-cocoa-industry-needs-to-step-up/> (Erişim Tarihi: 22/01/2021)

ILO, (2011), Child Labour In The Value Chain Of The Shrimp Industry In Thailand

ILO, (2012), Global Estimate of Forced Labour: Results and Methodology

ILO, WFF, (2017), Global Estimate of Modern Slavery: Forced Labour and Forced Marriage

İngiltere’de modern kölelik: Ölüm cezasına dönüşen daha iyi yaşam vaadi, (15/02/2018), BBC News Türkçe, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-43058205> (Erişim tarihi 05/02/2021)

Hazine ve Maliye Bakanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, IOM, (2020), Türkiye’deki İnsan Ticareti Eğilimleri: Kesişen Sorunlara Dikkat Çekmek

Avrupa'da 18 binden fazla kimsesiz çocuk ve genç 'sığınma merkezlerinde kayboldu'



Avrupa'da son 3 yılda 18 binden fazla kimsesiz göçmen çocuk ve genç, sığınma merkezlerinde kaybolduğu belirlendi.

Çocuk göçmenlerin ortadan kaybolmasını araştıran sınır ötesi göçmenler için "Lost in Europe" ile araştırma programı Argos'un ortaklaşa gerçekleştirdiği çalışmaya göre, birçok Avrupa ülkesi kayıp sığınmacıların kayıplarının gerçek sayısı daha da yüksek olabilir.

Avrupa Birliği (AB) üyesi 30 ülke ile Norveç, İsviçre ve Moldova'ya ilişkin verilere dayanan araştırmaya göre, 2018-2020 yılları arasında toplam 18 binden fazla kimsesiz çocuk ve genç, sığınma evlerinden "bilinmeyen bir yere" kaydedildi.

azla

ç,

e



re gencin sığınma

azetecilik projesi
ekleştirdiği
ı tutmadığı için,

dan sağlanan resmi
toplam 18 bin 292
e gitti" diye

EK-1

ABD İNSAN TİCARETİ RAPORLARINDA KAYIP ÇOCUKLAR

EK-1 ABD İNSAN TİCARETİ RAPORLARINDA KAYIP ÇOCUKLAR

ABD tarafından İnsan Ticareti ve Şiddet Mağdurlarını Koruma Yasası kapsamında 2001 yılından itibaren her yıl İnsan Ticareti Raporu yayımlanmakta ve bu raporlarda ülkeler bahse konu yasada bulunan insan ticaretinin ortadan kaldırılmasına yönelik asgari standartlara göre dört grupta sınıflandırılmaktadır:

- İnsan ticaretinin ortadan kaldırılmasına yönelik asgari standartları tam olarak karşılayan ülkeler birinci grupta (Tier 1),
- Asgari standartlarını tam olarak karşılamayan, ancak uygulamalarını bu standartlara uygun hale getirmek amacıyla çaba gösteren ülkeler ikinci grupta (Tier 2),
- Asgari standartları karşılama durumuna göre ikinci veya üçüncü grupta yer alması konusu değerlendirilen ülkeler takip listesinde (Tier 2 Watch List),
- Asgari standartları tam olarak karşılamayan ve bu konuda çaba sarf etmeyen ülkeler ise üçüncü grupta (Tier 3), yer almaktadır. TVPA'nın asgari standartlarını tam olarak karşılamayan, ancak bunları hayata geçirmek için önemli çabalar gösteren ülkelerin hükümetleri

Bu bölümde, 2008-2019¹⁰ yılları arasında yayımlanan ABD İnsan Ticareti Raporlarında birinci gruptaki (Tier 1)¹¹ ülkelerin il-

10 ABD İnsan Ticareti Raporu'nun ilki 2001 yılında yayımlanmıştır. Ancak çocuk mağdurlara ilişkin ilk ifadeler 2008 yılında yayımlanan Rapor ile yer vermeye başlanmıştır.

11 Ülkelerin 2020 yılındaki kategorileri referans alınmıştır.

gili bölümlerinde çocuk mağdurlara ilişkin değerlendirmelerin yer aldığı ifadeler bulunmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

- STK'lar, aralarında mağdurları insan ticareti gibi suçlardan korumak için tasarlanmış “güvenli liman” yasalarına sahip eyaletlerin de bulunduğu birçok eyalet ve yerel makamın, seks ticareti mağduru çocuklara insan ticareti mağduru muamelesi yapmadığını ve bu mağdurların tutuklandığını ve hapse atıldığını bildirmektedir. **(2015, 2016)**
- STK'lar, yasal göçmenlik statüsüne sahip olmayan refakatsiz yabancı uyruklu çocukların Sağlık ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bakımından ve nezaretinden salıverilmeleri halinde bunlara yönelik hizmetlerin genişletilmesi çağrısında bulunmuştur. **(2019, 2020)**

Arjantin

- Kasım 2010'da Adam Kaçırma ve İnsan Ticareti'ne Karşı Destek Birimi (UFASE), bazılarında çocukların da istismar edildiği birtakım genelevleri korumak için rüşvet karşılığında kayıtları tahrif etmekle suçlanan 90 Buenos Aires polis memuru hakkında soruşturma yürütmüş ve Mart 2011'de, bu davaya karışan beş polis memuru görevinden alınmıştır. **(2011)**

Avusturya

- Yetkililer, 2015 yılında Suriye, Afganistan ve Kuzey Afrika'dan getirilerek zorla dilendirilen çocuklar da dâhil

olmak üzere, artan sayıdaki yaşı küçük refakatsiz çocuk sığınmacı arasındaki insan ticareti mağdurlarını belirlemiştir. **(2015)**

Bahamalar

- Refakatsiz göçmen çocuklar, istihdam amaçlı aldatılan bireyler, ticari seks ve egzotik dansa karışanlar, yasa dışı göçmenler, vatansız kişiler ve Dorian Kasırgası nedeniyle yerlerinden edilen göçmenler, insan ticareti amacıyla istismar edilmekte ve özellikle insan ticaretine karşı savunmasız kalmaktadır. **(2020)**

Belçika

- STK'lar ülkeye giren ve kolayca insan ticareti mağduru olan yaşı küçük refakatsiz çocuk sayısında endişe verici bir artış olduğunu bildirmiştir. **(2008)**
- Eğitim Bakanlığı, savunmasız çocuklara barınma ve temel ihtiyaçlar sağlayabilecek merkezler kurmuş olmasına ve yine hükümetin 2013 ve 2014 yıllarında cinsel istismara uğrayan çocukları tespit etmesine rağmen, hiçbir çocuk mağdur bu tesislerde hizmet almamıştır. **(2015)**
- Hükümetin çocuk güvenliği hizmetlerinin refakatsiz çocuk mağdurları barındırmak için yeterli kapasiteye sahip olmadığını bildirmiştir. **(2018, 2019)**
- Yetkililer bazı durumlarda protokolü özellikle uygulamamış ve refakatsiz bir çocuk mağdur belirlediklerinde çocuk koruma servislerini gerektiği gibi bilgilendirmemiştir. **(2019)**

- Refakatsiz çocuklara yönelik sığınma evlerinde her yıl bazıları insan ticareti mağduru birçok çocuğun kaybolduğu bildirilmektedir. 2019 yılında bu sığınma evlerinden sorumlu birim 1072 çocuğun kayıp olduğunu bildirmiştir. **(2020)**

Birleşik Krallık (İngiltere)

- Çin Halk Cumhuriyeti'nden gelen kız çocukları da dâhil olmak üzere yaşı küçük refakatsiz çocuklar cinsel istismar amacıyla kaçırılmıştır. **(2008)**
- Birleşik Krallık hükümeti, 2008 yılında seks ticareti mağdurlarını korumaya yönelik sürdürülebilir çabalar göstermiş, ancak insan ticaretine maruz kalmış çocuklara ve zorla çalıştırma mağdurlarına kapsamlı veya sistematik koruma sağlamamıştır. **(2008)**
- Çin Halk Cumhuriyeti'nden gelen kız çocukları da dâhil olmak üzere yaşı küçük refakatsiz çocuklar cinsel istismar ve zorla çalıştırma amacıyla kaçırılmıştır. **(2009)**
- Birleşik Krallıktaki bazı çocuklar fuhuş amacıyla ülke içinde insan ticaretine maruz kalmaktadır ve yine yaşı küçük refakatsiz yabancı çocuklar ise zorla dilenmeye veya hırsızlık yapmaya devam etmektedir. **(2010)**
- Öte yandan, fuhuş sektöründe olduğu belirlenen, esrar yetiştiriciliği gerçekleştiren veya küçük suçlar işleyen insan ticareti mağduru çocuklarla ilgili STK raporları bulunmakta, bu suçları işleyen çocuklar tedavi ve bakım hizmetleri yerine cezai işlemlere tabi tutulmaktadır. **(2011)**

- Birleşik Krallıktaki bazı çocuklar ülke içinde seks ticaretine maruz kalmaktadır ve yine yaşı küçük refakatsiz yabancı çocuklar ise zorla dilenmeye veya hırsızlık yapmaya devam etmektedir. **(2011)**
- Yıl içinde yayınlanan STK ve hükümet raporları, fuhuş sektöründe olduğu belirlenen, esrar yetiştiriciliği gerçekleştiren veya küçük suçlar işleyen insan ticareti mağduru çocukların tedavi ve bakım hizmetlerine sevk edilmek yerine cezai işlemlere tabi tutulduğuna dikkat çekmiştir. **(2012)**
- STK'lar, Ulusal Yönlendirme Mekanizmasının çocuğa özgü bir yapısının bulunmadığını ve mağdur çocuklar için uzmanlık tesislerinin olmadığını ve bakım işlemlerin parça parça yerine getirilmesinin çocukların kaybolması, sistemden çıkması veya tacirlerine dönmesi ile sonuçlandığını belirtmektedir. **(2013)**
- Birleşik Krallıkta refakatsiz göçmen çocukların insan ticaretine karşı özellikle savunmasız durumda olduğu belirtilmiştir. **(2017)**
- 2017 yılının sonuna gelindiğinde, refakatsiz çocukların yaklaşık yüzde 32'si merkezleri gönüllü olarak terk etmiş ve bu durum onların insan ticaretine maruz kalmalarını artırmıştır. **(2018, 2019)**
- Refakatsiz göçmen çocuklar özellikle insan ticaretine maruz kalmaktadır. **(2019)**
- Bakım sistemindeki çocuklar ve refakatsiz göçmen çocuklar insan ticaretine karşı savunmasız durumdadır. **(2018, 2020)**

Filipinler

- Hükümlü tacirlerin çoğu, yaşı küçük 32 çocuğu (2018 yılında 27) internet üzerinden seks ticaretine ve 5 çocuğu ise (2018 yılında 3) işgücü sömürüsüne maruz bırakmıştır. **(2020)**

Fransa

- Fransa'daki Roman ve diğer yaşı küçük refakatsiz çocuklar, zorla dilendirilmeye karşı savunmasız kalmaya devam etmiştir. **(2010)**
- Fransız yetkililerin çoğunluğu Kamerunlu olan refakatsiz 3.000 çocuğun acil yardıma ihtiyaç duyduğunu kabul ettiği belirtilmiştir. **(2014)**
- 2009 İnsan Hakları İzleme Raporu, Fransız hükümeti ile ilgili olarak ülkedeki polis güçlerinin taciz edici davranışları ve yaşı küçük refakatsiz çocukların Roissy Charles de Gaulle havaalanından zorla götürülmesi konusuna atıfta bulunmuştur. **(2010)**
- Fransa'daki Romanlar ve diğer yaşı küçük refakatsiz çocuklar, zorla dilendirilme ve hırsızlık yaptırılmaya karşı savunmasız kalmaya devam etmiştir. **(2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)**
- Fransa'daki Romanlar ve yaşı küçük refakatsiz çocuklar, zorla dilendirilme ve hırsızlık yaptırılmaya karşı savunmasız durumdadır. Ebeveynleriyle birlikte denizaşırı Fransız Mayotte bölgesine yasadışı olarak göç eden refakatsiz çocuklar, ebeveynleri sınır dışı edildiğinde insan ticaretine karşı savunmasız hale gelmiştir. **(2017)**

- Fransa'daki Romanlar ve yaşı küçük refakatsiz çocuklar, zorla dilendirilme ve hırsızlık yaptırılmaya karşı savunmasız durumdadır. **(2018)**
- Tacirler, son yıllarda Fransa'ya giriş yapan çok sayıda refakatsiz çocuğu istismar etmeye devam etmektedir. Fransa'daki Romanlar ve yaşı küçük refakatsiz çocuklar, zorla dilendirilme ve hırsızlık yaptırılmaya karşı savunmasız durumdadır. **(2019)**
- İçişleri Bakanlığı, raporlama döneminde Mülteci ve Vatansızların Korunması Ofisi (OFPRA) tarafından refakatsiz küçüklerin sığınma başvurusuna yönelik gerçekleştirilecek erişim konusunda beş eğitim oturumu düzenlendiğini bildirmiştir.
- Hükümet, Fransız Mayotte adasında seks ticareti ve işgücü sömürüsü riski altında olan 3000 ila 4000 yaş küçük refakatsiz Komorlu çocuğa yönelik tıbbi destek, barınma veya eğitim hizmeti sunulması yönünde herhangi bir adım atılıp atılmadığı konusunda bilgi vermemiştir.
- Tacirler, son yıllarda Fransa'ya giriş yapan çok sayıda refakatsiz çocuğu istismar etmeye devam etmektedir. Fransa'daki Romanlar ve yaşı küçük refakatsiz çocuklar, zorla dilendirilme ve hırsızlık yaptırılmaya karşı savunmasız durumdadır.
- Bir Fransız deniz aşırı toprağı olan Mayotte adasındaki tahmini 3000 ila 4000 refakatsiz Komorlu çocuk seks ticareti ve işgücü sömürüsü riski altında kalmaya devam etmiştir. Mayotte adasındaki bu çocuklara yönelik herhangi bir tıbbi destek, barınma veya eğitim hizmeti mevcut değildir. Komorlar Ulusal İnsan Hakları Komisyonu'nun önceki daha fazla araştırma yapma çabaları reddedilmiştir. **(2020)**

Güney Kıbrıs Rum Yönetimi

- Refakatsiz çocuklar, göçmenlerin çocukları ve sığınmacılar, seks ticareti ve zorla çalıştırılmaya karşı özellikle savunmasız kalmaya devam etmektedir. **(2014, 2015)**
- Refakatsiz çocuklar, göçmenlerin çocukları ve sığınmacılar, seks ticareti ve zorla çalıştırılmaya karşı özellikle savunmasız durumdadır. **(2015)**
- Refakatsiz çocuklar, göçmenlerin çocukları, Romanlar ve sığınmacılar, seks ticareti ve zorla çalıştırılmaya karşı özellikle savunmasız durumdadır. **(2016, 2017, 2018, 2019, 2020)**

Hollanda

- İnsan ticaretine karşı savunmasız gruplar arasında sığınma arayan refakatsiz çocuklar, sahte veya zorla evlilik yoluyla elde edilen oturma statüsüne sahip kadınlar, Afrika'da istihdam edilen kadınlar ve masaj salonlarında çalıştırılan Doğu Asyalı kadınlar bulunmaktadır. **(2011, 2012, 2013)**
- İnsan ticaretine karşı savunmasız gruplar arasında genç erkek tacirler tarafından baştan çıkarılan Hollandalı kızlar, sığınma arayan refakatsiz çocuklar, sahte veya zorla evlilik yoluyla elde edilen oturma statüsüne sahip kadınlar, yabancı diplomatların ev işçileri ve Doğu Avrupa, Afrika ve Asya'da istihdam edilen kadın ve erkekler bulunmaktadır. **(2015)**
- İnsan ticaretine karşı savunmasız gruplar arasında genç erkek tacirler (savunmasız kızları cinsel istismara uğratmadan önce onlarla sahte aşk ilişkileri yaşayan "sevgililer") tarafından baştan çıkarılan Hollandalı kızlar,

siğınma arayan refakatsiz çocuklar, sahte veya zorla evlilik yoluyla elde edilen oturma statüsüne sahip kadınlar, yabancı diplomatların ev işçileri ve Doğu Avrupa, Afrika ve Asya'da istihdam edilen Romanlar ile kadın ve erkekler bulunmaktadır. **(2016)**

- Yaşı küçük refakatsiz çocukları potansiyel insan ticareti mağdurları olarak taramaya yönelik standart bir sistem bulunmadığından, ulusal mağdur destek sistemi her zaman refakatsiz çocukların ihtiyaçlarını karşılayacak özellikte olmamıştır. **(2016)**
- Gözlemciler, insan ticareti mağduru olabilecek bazı refakatsiz çocukların yetimhanelerden kaçtıklarını ve bu çocukların kurtarılmadıklarını bildirmiştir. **(2016)**
- Roman çocuklar yankesicilik ve hırsızlık çetelerine sokulmaya zorlanmakta ve refakatsiz çocuklar da dâhil olmak üzere mülteciler ve siğınmacılar işgücü sömürüsüne karşı savunmasız durumda kalmaktadır. **(2017)**
- Suç grupları Roman çocuklar yankesicilik ve hırsızlık çetelerine dâhil etmeye zorlamakta, refakatsiz çocuklar da dâhil olmak üzere mülteciler ve siğınmacılar işgücü sömürüsüne karşı savunmasız durumda kalmaktadır. **(2018, 2019)**
- Refakatsiz çocuklar da dâhil olmak üzere mülteciler ve siğınmacılar işgücü sömürüsüne karşı savunmasız durumdadır. Fuhuş yaptırılan kadınlar, en az refakatsiz çocuklar kadar insan ticaretine karşı savunmasız durumdadır. **(2020)**

İspanya

- İspanya'da refakatsiz göçmen çocukların seks ticaretine ve zorla dilenmeye karşı savunmasız durumda olmaya devam ettiği belirtilmiştir. **(2016, 2017, 2018, 2019)**
- Ceuta ve Melilla'daki refakatsiz göçmen çocukların gözetli merkezlerinde insan ticaretine karşı savunmasız olduklarına dair STK raporlarından ve yine bu merkezlerde kaybolan çocuk vakalarının bildirildiğine dair raporlardan alıntı yapılmıştır. **(2019, 2020)**

İsveç

- 2016 yılında başta Suriye, Afganistan, Irak, Somali ve İran'dan olmak üzere iltica başvurusunda bulunan yaklaşık 29.000 göçmen çocuğun ve birçok vatansız kişinin insan ticaretine karşı savunmasız durumda olduğu belirtilmiştir. **(2016)**
- 2016 yılında yüzde 30'u Afganistanlı olan 2.100'den fazla refakatsiz yabancı çocuğun İsveç'te sığınma başvurusunda bulunduğu, yapılan bir araştırmada 2012'den bu yana tespit edilen insan ticaretinin çocuk mağdurlarının yarısından fazlasının İsveç'e, özellikle Afrika ve Doğu Avrupa'dan refakatsiz olarak gelen çocuklar olduğunu ortaya koyulmuştur. Polis, sokak çocuklarının, özellikle de Faslı erkek çocukların, çocuk seks ticareti ve zorla suç işlemeye karşı savunmasız olduklarını raporlamıştır. **(2016)**
- 2017 yılında yapılan bir araştırma, 2012'den bu yana tespit edilen insan ticaretinin çocuk mağdurlarının yarısından fazlasının İsveç'e, özellikle Afrika ve Doğu Avrupa'dan refakatsiz olarak gelen çocuklar olduğunu ortaya koymuştur. **(2017)**

- 2017 yılında İsveç'te 1.336'dan fazla refakatsiz yabancı çocuk sığınma başvurusunda bulunduğu ve birçoğunun insan ticaretine karşı hassasiyetini koruduğu raporlanmıştır. **(2017)**
- Yönetim kurulu, refakatsiz çocuklar ve sığınmacılar da dâhil olmak üzere çocukların istismara karşı nasıl savunmasız kaldıklarına ve yetkililerin insan ticareti vakalarını ne şekilde ele aldıklarına dair raporlar düzenlemiştir. **(2018)**
- Sığınma arayan göçmen ve refakatsiz çocuk sayısı yaklaşık 944 olarak yüksek düzeyde kalmış ve uzmanlara göre; pek çok refakatsiz çocuk, özellikle cinsel sömürü ve zorla suç işleme hususlarında ya insan ticareti mağdurudur ya da söz konusu risk altındadır. **(2019)**
- Refakatsiz çocuklar özellikle hassas durumdadır; raporlara göre, İsveç'teki şüpheli çocuk ticareti mağdurların büyük bir çoğunluğu özellik Afrika ve Orta Doğu'dan gelen refakatsiz çocuklar olarak kayda geçmiştir. **(2018, 2019)**
- Bununla birlikte, sığınma talebinde bulunan göçmenlerin ve refakatsiz çocukların sayısı yüksek olmaya devam etmiş (yaklaşık 902) ve uzmanlar, birçok refakatsiz çocuğun, özellikle cinsel istismar ve zorla suç işleme kapsamında risk altında bulunduğu ya da insan ticareti mağduru olduğuna dair endişelerini dile getirmiştir. Uzmanlar refakatsiz çocukların proaktif olarak belirlenmesindeki eksikliklere dikkat çekmiş ve rapor edilen vakaların sayısının İsveç'teki çocuk ticaretinin gerçek ölçeğini doğru şekilde temsil etmediği yönündeki endişelerini dile getirmişlerdir. Refakatsiz çocuklar özellikle savunmasız durumdadır. Raporlar, çocuk ticareti mağ-

duru olduklarından şüphelenilen yaşı küçük refakatsiz çocuklardan büyük çoğunluğun özellikle Afrika ve Orta Doğu'dan İsveç'e geldiklerini göstermektedir. 2019 yılında İsveç'e yaklaşık 902 refakatsiz yabancı çocuk sığınma başvurusunda bulunmuştur. **(2020)**

İsviçre

- STK'lar, ülkeye her yıl yüzlerce yaşı küçük refakatsiz çocuğun girdiği yönündeki raporlardan duydukları endişeyi dile getirerek, bunların pek çoğunun ülkeye varduktan sonra devlet gözetiminden kaybolduğunu iddia etmektedir. **(2010)**
- Yetkililer, her yıl yaşı küçük refakatsiz çocukların kaybolduğu iddialarına karşı yalnızca birkaç münferit vaka olduğunu belirtmektedir. **(2010)**

Kolombiya

- Polis memurlarının Bogota'daki çocukları cinsel olarak istismar eden suç çetelerine karıştığı iddiasıyla ilgili yürütülmekte olan soruşturma devam etmiştir. **(2017)**

Litvanya

- Çocuk fuhşunu yasaklayan mevzuat kapsamında "rıza" kavramı dikkate alınmıyor ise de, hâkimlerin insan ticareti mağduru çocukların fuhşa rıza gösterip göstermediğini belirlemesine izin vermektedir. **(2014)**

Lüksemburg

- 2010 tarihli bir ECPAT raporu, Lüksemburg'un ülkedeki insan ticareti mağduru çocuklarla başa çıkabilecek türden somut tedbirlere sahip olmadığına dikkat çekmektedir. **(2011)**
- Yerel uzmanlara göre, sığınmacı veya mülteci durumda bulunan ve yasal statüsü olmayan refakatsiz çocuklar cinsel istismara karşı özellikle savunmasız durumdadır. **(2011)**
- Yerel uzmanlara göre, sığınma başvurusunda bulunan ve mülteci durumunda olan belgesiz ve refakatsiz çocuklar cinsel istismara karşı özellikle savunmasız durumdadır. **(2012, 2013)**
- İnsan ticaretine karşı savunmasız gruplar arasında ev işlerinde, yemek ve inşaat sektörlerinde çalıştırılan veya dilendirilen göçmen işçilerin yanı sıra refakatsiz yabancı çocuklar ve Lüksemburg'da yasal ve yasadışı seks ticaretine maruz kalan insanlar yer almaktadır. **(2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020)**

Norveç

- İltica başvurusunda bulunan veya sığınma merkezlerinden kaybolan refakatsiz çocukların bir kısmı, organize insan ticareti grupları tarafından insan ticaretine maruz bırakılmıştır. **(2018)**
- Sığınmaya başvurmuş ya da sığınma merkezlerinden kaybolmuş bazı refakatsiz çocuklar insan ticaretine maruz kalmaktadır. **(2019)**

Slovenya

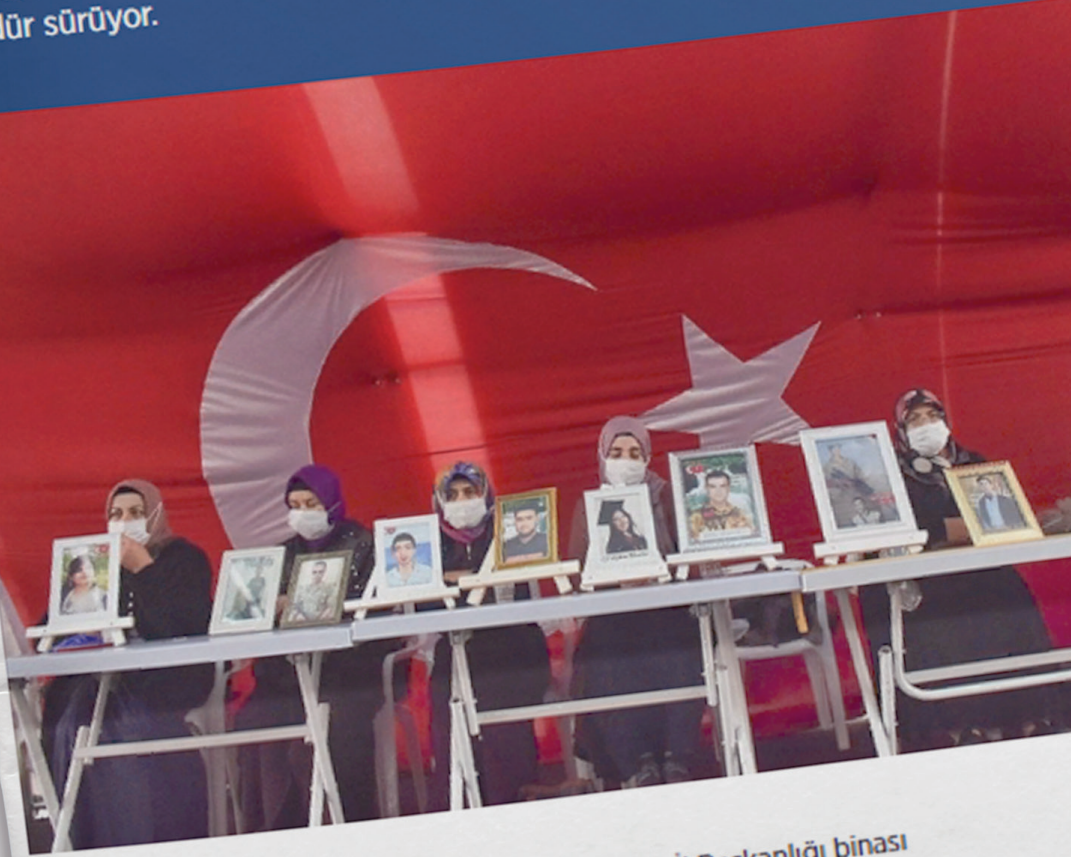
- Hükümetin, refakatsiz çocuk ticareti mağdurları için özel tesisleri bulunmamaktadır. **(2016, 2017)**
- İnsan ticareti mağduru çocuklar yeterli yardımdan yoksun olmaya devam etmiştir. Refakatsiz çocuk ticareti mağdurlarına özel olarak ayrılan tesisler bulunmamakta, bunun yerine çocuklar refakatsiz göçmenlerle birlikte aynı sığınma evlerine yerleştirilmekte ve Sosyal Hizmet Merkezi aracılığıyla bakım görmektedir. **(2018, 2019)**
- Hükümet raporlama döneminde herhangi bir insan ticareti mağduru çocuk tespit etmemiş, ayrıca insan ticareti mağduru çocuklar yeterli yardımdan yoksun olmaya devam etmiştir. Çocuk ticareti mağdurları kendilerine özel olarak ayrılan tesisler bulunmaması sebebiyle refakatsiz göçmen çocuklar ile birlikte aynı sığınma evlerine yerleştirilmeye devam etmiştir. İlgili çocuklar Sosyal Hizmet Merkezi aracılığıyla bakım görmektedir. GRETA, refakatsiz çocuk mağdurların devlet gözetiminden kaybolması endişesini vurgulayarak, uygun barınma ve tam eğitilmiş gözetmenler veya koruyucu ebeveynlere olan acil ihtiyacın altını çizmiştir. **(2020)**

Yeni Zelanda

- Yasalara tabi ve yasa dışı ticari seks sektörlerinde fuhuş yapan kadınlar ve refakatsiz çocuklar insan ticaretine karşı oldukça savunmasız durumdadır. **(2015)**

Diyarbakır anneleri 500 gündür evlatları için

Anne Hacire Akar'ın HDP Diyarbakır İl Başkanlığı önündeki oturma eylemi ile oğlunun pençesinden kurtarmasının ardından aynı kaderi paylaşan ailelerin başlattığı evlat nöbeti 500 gündür sürüyor.



Diyarbakır

Dağa kaçırılan çocukları için HDP Diyarbakır İl Başkanlığı binası önünde oturma eylemi yapan ailelerin evlat nöbeti 500'üncü gününde.

Diyarbakır'da anne Hacire Akar, oğlunun HDP'liler aracılığıyla dağa kaçırıldığını iddia ederek, HDP İl Başkanlığı binası önünde 22 Ağustos 2019'da oturma eylemi başlattı. Oturma eylemi sonuç veren anne Akar, kararlı mücadelesiyle 24 Ağustos'ta evladına kavuştu.

Hacire Akar'ın oğlu için gösterdiği mücadele, benzer acıyı yaşayan diğer ailelere de örnek oldu. Akar'ın mücadelesi ile umutları artan ailelerin 3 Eylül 2019'da başlattığı oturma eylemine katılım günden güne

n nöbette
unu terörün
at nöbeti, 500



e artarak, 188'e ulaştı.

EK-2

DİYARBAKIR ANNELERİ

EK-2 DİYARBAKIR ANNELERİ

Dağa kaçırılan çocukları için HDP Diyarbakır İl Başkanlığı binası önünde oturma eylemi yapan ailelerin evlat nöbeti 500'üncü gününde.

Diyarbakır'da anne Hacire Akar, oğlunun HDP'liler aracılığıyla dağa kaçırıldığını iddia ederek, HDP İl Başkanlığı binası önünde 22 Ağustos 2019'da oturma eylemi başlattı. Oturma eylemi sonuç veren anne Akar, kararlı mücadelesiyle 24 Ağustos'ta evladına kavuştu.

Hacire Akar'ın oğlu için gösterdiği mücadele, benzer acıyı yaşayan diğer ailelere de örnek oldu. Akar'ın mücadelesi ile umutları artan ailelerin 3 Eylül 2019'da başlattığı oturma eylemine katılım günden güne artarak, 188'e ulaştı.

Aileler, yaz kış, yağmur çamur demeden eylemlerini sürdürdü. Anneler, kimi zaman da oturma eylemine eşleriyle nöbetleşe devam etti. Anneler nöbetleyen babalar evdeki çocuklarına hem babalık hem annelik yaptı.

Annelerden bazıları küçük çocuklarıyla katıldığı eylemi zor şartlar altında sürdürdü, yorgunluktan bazen kaldırımda uyudu, kimi zaman da baygınlık geçirdi.

Aileler, tüm dünyayı etkisi altına alan yeni tip koronavirüs salgını döneminde bile gerekli tedbirleri alıp, eylemlerinden vazgeçmedi.

Evladına kavuşan her bir aile eylem yapan anne ve babalara sevinç ile hüznü bir arada yaşattı. Aileler, terör örgütünden kaçıp gelen her evlat için kendi çocuğuymuş gibi sevinirken, yüreği evlat hasretiyle yanan anneler kimi zaman da duygulandı, gözyaşı döktü.

Evladına kavuşan aileler zaman zaman HDP il binası önüne gelerek oturma eylemine katılarak annelere destek verdi.

Annelerin kararlı duruşu, HDP'ye kepenk indirtti. Ailelerin acılarıyla yüzleşmek istemeyen HDP'liler, çareyi bir süre kepenkleri kapatmakta buldu. (A.A. 14/01/2021)¹²

İnsan ticareti suçunun görülme biçimlerinden biri olan çocukların silahlı faaliyetlerde kullanılması, sömürü türleri arasında gösterilen, diğer bir ifadeyle çocuk askerlik olarak da bildiğimiz bu insani krizin boyutu gerek dünyada gerekse ülkemizde ciddi bir sorun haline gelmiştir. Çocukların silahlı faaliyetlerde kullanılmasına ilişkin düzenlemeler içeren ilk uluslararası belge 12 Ağustos 1949 tarihli Cenevre Sözleşmelerine Ek Uluslararası Olmayan Silahlı Çatışma Mağdurlarının Korunmasına İlişkin Protokol'dür. Aynı sözleşmeye Ek 8 Haziran 1977 tarihli Protokol ile çocukların silahlı altına alınma yaşı veya silahlı bir gruba dâhil olma yaşı 15 ile sınırlandırılmıştır. Söz konusu durumun ilk tanımı ise UNICEF tarafından hazırlanan Silahlı Gruplarla ve Silahlı Güçlerle Bağlantılı Çocuklar Hakkında Rehber ve İlkeler (Paris İlkeleri) isimli kılavuzunda "18 yaşından küçük kız veya erkek çocuklarının tedarik edilerek silahlı güçler tarafından asgari olarak savaşçı, aşçı, hamal, haberci, casus olarak veya cinsel amaçlarla kullanılması" şeklinde yapılmıştır. Türkiye'nin 16/10/2003 tarihli ve 4991 sayılı Kanun ile iç hukukuna dâhil

12 <https://www.aa.com.tr/tr/diyarbakir-annelerinin-evlat-nobeti/diyarbakir-anneleri-500-gundur-evlatlari-icin-nobette/2109398>

ettiği “Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocukların Silahlı Çatışmalara Dâhil Olmaları Konusundaki İhtiyari Protokol”ün 4’üncü maddesinde “Bir Devletin silahlı kuvvetleri dışında kalan silahlı gruplar, hiçbir koşul altında, muhasamatta 18 yaşın altındaki şahısların silahaltına almamalı ve kullanmamalıdır.” ifadesi yer almaktadır.

Çocukların silahlı faaliyetlerde kullanılmasının birçok nedeni bulunmaktadır. Bu nedenler;

- Çocuklarının tedarik edilmelerinin (kandırma veya kaçırma) daha kolay olması
- Güvenlik güçlerini ahlaki açıdan ikileme düşürme ihtimalleri
- İtaatkâr olmaları ve kolaylıkla farklı suçlarda kullanılabilmeleri (uyuşturucu kuryeliği, sokak eylemleri, dilendirilme, canlı kalkan, intihar bombacısı vb.)
- Cezai ehliyetinin olmaması ya da sınırlı alanlarda olması
- Yöneticiler için tehdit oluşturmamaları
- Sorumluluk bilincinin yeterince gelişmemiş olması
- Firar etme eğilimlerinin daha az olması
- Küçük silahları iyi kullanmaları ve hızla çeşitli cephelere veya mevzilere geçebilmeleri
- Menfaat beklentilerinin olmaması
- Ailesinin veya sosyal çevresinin etkisi
- Akranları arasında kabul görme arzusu şeklinde sıralanabilmektedir.

Yukarıda sıralanan nedenleri de göz önünde bulundurarak çocukların silahlı faaliyetlerde kullanılması dünyada olduğu gibi ülkemizde de karşılaşılan bir durumdur.

PKK/KCK terör örgütünün çocukları insan kaynağı olarak silahlı faaliyetlerde kullanması kuruluş yıllarından itibaren başlamış doksanlı yıllarda en üst seviyeye çıkmış olsa da günümüzde de hala varlığını devam ettirdiği bir terör stratejisidir. Örgüt bünyesinde çocuklardan oluşan birliklerin kurulduğu bilinmektedir. Bu çocuklar örgüt içerisinde yalnızca silahlı çatışmalarda değil uyuşturucu kuryeliği ve canlı kalkan gibi insanlık dışı suç faaliyetlerinde de kullanılmaktadır. Kaçırılan bu çocuklar başta terör örgütü elebaşları olmak üzere örgüt mensupları tarafından da taciz ve tecavüze maruz kalmaktadır.

Terör örgütü kaçırarak ya da kandırarak dağa çıkmasını sağladığı çocukları küçük yaştan itibaren ideolojik ve silahlı bir eğitimden geçirerek kendine sadık kadrolar yaratmayı amaçlamaktadır. PKK/KCK terör örgütü tarafından çocukların ve gençlerin kandırılarak, kaçırılarak veya tehdit edilerek silahlı faaliyetlerde kullanılması ya da örgütün çeşitli suç faaliyetlerinde aracı olarak kullanması çok açık bir şekilde insan ticareti suçunu oluşturmaktadır. Özellikle PKK/KCK terör örgütleri, çocukları öncelikle ulusal ve uluslararası kamuoyunun ve insan hakları örgütlerinin dikkatini bölgeye çekmek, çocukların zarar görmesi durumunda propaganda amaçlı kullanarak kendisine olan toplumsal desteği artırmak ve çocuklara küçük yaştan itibaren aidiyet duygusu kazandırarak çocukları dağ kadrosuna dâhil etmeyi kolaylaştırmak örgütün üç ana hedefi olmakla birlikte ceza ehliyetlerinin sınırlı olması, örgüt yöneticilerine karşı tehdit oluşturmama, güvenlik güçlerini ahlaki ikileme düşürme ve insan kaynağı oluşturmaya gibi nedenlerle uyuşturucu kuryeliği, kundaklama, sokak eylemleri, canlı kalkan, keşif, istih-

barat çalışması, örgüt içerisinde yemek, temizlik, silah bakımı gibi faaliyetlerde kullanmaktadır (İçişleri Bakanlığı, 2017).¹³

Evlat nöbeti tutan anne A.B. acısını aşağıdaki sözlerle ifade etmiştir:

“Oğlum onlara bırakmayacağım, mücadele etmeye devam edeceğim. Kanser hastasıyım, 3 yıldır bu hastalıkla mücadele ediyorum. Tek oğlumdu. Fakirlikle büyüttüğümüz evlatlarımızı niye yüreğimizden koparıp götürüyorlar? Başka annelere sesleniyorum, gelin hep beraber oturup mücadeleyi devam ettirelim. Ölü ya da diri evlatlarımızı istiyoruz. Kesinlikle kalkmayacağız” (A.A, 2019).¹⁴

5 yıldır oğlundan haber alamadığını dile getiren S.Ö. acısını *“Evladımı istiyorum. 5 yıldır kuzumdan ayırıyorum. Oğlum da almadan gitmem. Garibanların çocuklarını alıp götürüyorlar. Ne hakları var? Yavrumu, kuzumu versinler. Yeter, bu hasret içimi yaktı bitirdi. Ölü mü, yaşıyor mu bilmiyorum”* sözleriyle aktarmıştır (A.A, 2020).¹⁵

PKK terör örgütünden kaçmayı başaran kişiler ile yapılan röportajları da içeren, İçişleri Bakanlığı tarafından 2020 yılı içerisinde hazırlanan Yol Ayrımı belgeselinde kişilerin anlattıklarından bir kesit şöyle; *“Gideceğim gün yanımda para yoktu ailemin de sıkıntılarda olduğu süreçte o zamanlar, sabah annemden para istedim annem 10 TL verince annemde duygulanmıştı ve ailemi nasıl bırakıp gideceğimi düşündüm, onlara tekrar gitmek istemediğimi söyledim ancak tehdit ettiler, kız kardeşin okula gittiğini biliyoruz, abilerinin çalıştığı yerleri biliyoruz, ailenin de evlerini biliyoruz dediler ve mecbur kaldığım için gittim.”*

13 İçişleri Bakanlığı, 2017, PKK/KCK Terör Örgütünün Çocukları ve Kadınları İstismarı

14 A.A, (2019), <https://www.aa.com.tr/tr/diyarbakir-annelerinin-evlat-nobeti/diyarbakir-anneleri-kacirilan-evlatlari-icin-nobette/1571658> (Erişim Tarihi: 05/02/2021)

15 A.A, (2020), <https://www.aa.com.tr/tr/diyarbakir-annelerinin-evlat-nobeti/diyarbakir-annelerinden-ogrunc-gel-artik-bu-hasret-bitsin/2092152> (Erişim Tarihi: 05/02/2021)

Anılan belgeselde görüşlerine başvuru alan kişilerin anlatımlarında görüldüğü üzere özellikle genç ve çocukların kandırılarak ya da tehdit ile örgüte götürülerek teslim edildiklerinde aracı olan kişilerin örgütten para aldığı ifadeleri yer almaktadır. Yine çocukların ve gençlerin silahlandırılarak köylüleri yağmalaması için zorlandıkları ve özellikle yoksul ailelerinin çocuklarının götürdükleri kamplarda daha iyi şartlarda yaşayacakları konusunda kandırıldıkları da ifade edilen durumlardan bazılarıdır.

Bunlara ek olarak Almanya'ya kaçak yollarla geçtikten sonra PKK tarafından irtibat kurulan M.D. isimli şahsın ifadeleri ise şöyledir;

“Almanya’da, PKK adına uyuşturucu ticareti yapan Mehmet ile tanıştım ve onun verdiği eroini satmaya başladım. Ama yakalandım. Cezaevinden çıktıktan sonra Mehmet tarafından, kendilerine olan borcumu ödemek için tekrar uyuşturucu satma talimatı verildi. Yine yakalandım. Benden eroinin parasını istediler. Param olmadığını söyleyince; ‘üç seçeneğim olduğunu, bunlardan birincisinin parayı ödemem, ikincisinin öldürülmem, üçüncüsünün de PKK’ya katılmam olduğunu söylediler” (TEM, 2011’den aktaran; Erdal, 2014).¹⁶

Örneklere ilave olarak İçişleri Bakanlığının Raporu’nda PKK/KCK terör örgütünün silahlı alt kolu olan TAK ve HPG’ye ait internet sitelerinde hayatını kaybeden bazı örgüt mensuplarına ait bilgiler verilmektedir. Bu bilgiler incelendiğinde örgüte katılım yaşları dikkat çekmektedir. Hayatını kaybeden örgüt mensubundan birinin bilgileri şöyledir: “17/02/2016 tarihinde Ankara/Çankaya Merasim Sokakta, Türk Silahlı Kuvvetlerine ait personel servislerini hedefleyen bombalı araçla intihar saldırısı gerçekleştiren Zınar Raperîn (K) Abdulbaki Somer’in özgeçmişinde, 1989 doğumlu

16 ERDAL, H. (2014) Terör-Organize Suç İlişkisi: PKK Terör Örgütü ve İnsan Ticareti

olduğu ve 2005 yılında (16 yaşında) PKK/KCK'ya katıldığı belirtilmektedir” (İçişleri Bakanlığı, (2017)).¹⁷

ABD tarafından her yıl yayınlanmakta olan İnsan Ticareti Raporu'nda da 2015 yılından itibaren PKK tarafından kaçırılan çocuklara yer verilmiştir. Ancak bu durumun bölge halkı tarafından kaçırma değil gönüllü bir eylem olduğunu ifade ettikleri iddia edilmiştir. Oysa Türk Ceza Kanunu'nun 80' inci maddesine göre insan ticareti suçunun oluşması için çocuklarda “rıza” unsuru aranmamaktadır.

Raporda ayrıca “Uluslararası gözlemcilerin YPG/YPJ güçlerinin 2017 ve 2018'de Kuzey Suriye'de yerinden edilmişlerin bulunduğu kamplardan 12 yaşından küçük kız ve erkek çocuklarını eğitmeye, kullanmaya ve saflarına katmaya devam ettiğini bildirdiğini ancak Haziran 2019'da Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 2016 tarihli 2331 sayılı ve 2017 tarihli 2388 sayılı kararıyla şart koştuğu eylem planının benimsenmesinden sonra Suriye Demokratik Güçleri ve YPG/YPJ tarafından çocukların asker olarak toplanılması ve kullanılmasını ve Suriye Demokratik Güçleri saflarında yer almasını sona erdirmek amacıyla adımlar atmaya başladığı” şeklinde ifadelere yer verildiği ve terör örgütünün masum gösterilmeye çalışıldığı görülmektedir.

PKK/KCK terör örgütünün insan ticareti suçunun bir diğer görünümü olan organ-doku nakli için de çocukları kaçırdığına ilişkin haberler de basında yer almaktadır:

Suriye'de rejim ve terör örgütü PKK dahil Türkiye karşıtı tüm yapıları aktif bir şekilde destekleyen Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) çocuk ve organ ticaretine başladı. Velihaht Prens Muhammed bin Zayed'in talimatıyla 2015 yılında Suriye'ye gelip 'BAE Kızılayı' adı altında faaliyete başlayan karanlık yapılar, kamplar-

17 İçişleri Bakanlığı, 2017, PKK/KCK Terör Örgütünün Çocukları ve Kadınları İstismarı

daki kimsesiz çocukları 5-7 bin dolar arasında meblağlarla satın alarak Irak üzerinden BAE'ye götürüyor. Kaçırılan çocuklar ya organ ticaretinde kullanılıyor ya da terör örgütlerine militan olarak yetiştiriliyor. Suriye'de faaliyet gösteren Suriye Orkide Derneği (Orchid Syria Association) Başkanı Dilan Kamel, bu alçakça ticareti doğruluyor. Zayed'in sözde yardım amacıyla 'BAE Kızılayı' adıyla şubeler açtığını ifade eden Kamel şunları söylüyor:

“BAE Kızılayı, PKK işgali altındaki bölgelerden yetim çocukları alıp BAE'ye götürüyor. Çocuklar seçilmeden önce iki aşamalı sağlık taramasından geçiriliyor. Kamplarda 10 yaşın altında binlerce yetim çocuk var. BAE örgütten bu çocukları satın alıyor. Bir çocuk için 5 ila 7 bin dolar ödüyor. Çocukları seçerken kan ve doku örnekleri alarak kapsamlı laboratuvar testleri yapılıyor. Mesela bir grupta muayene edilen 50 çocuğun 25'i seçilerek önce Irak'taki Kürt bölgesine, oradan BAE'ye nakledildi. İkinci grupta ise 50'dan fazla çocuk teste tabi tutuldu ve bunlardan sadece 11 çocuk seçildi. Seçilen çocuklar önce temizleniyor, onlara yeni kıyafetler alınıyor. Sonra çocuklara Irak Kürt Bölgesel Yönetiminde tanınan yerel belgeler çıkarılıyor. Çocuklar, oradan BAE Kızılay delegeleri eşliğinde BAE'ye götürülüyor.”

Suriye'de PKK işgalindeki bölgede yaş fark etmeksizin sınırsız tüm çocuklara BAE'nin kanca attığını dile getiren Dilan Kamel, şu ifadeleri kullandı: “Rakka ilinde ve kırsal kesimlerde sık sık çocuk kaçırma olayları oluyor. Rakka'da böbrekleri, gözleri ve bazı organları çıkarılmış halde bulunan çocuk cesetleri var. Bazıları ise kanıtların yok edilmesi amacıyla yakılmış halde bulundu. Organ ticareti haricinde bir de çocukların kamplardan alınarak terörist olarak eğitilmesi var. BAE, Fırat doğusundaki bölgelere yardım kamyonları ulaştırıyor, bu kamyonların çoğu askeri ekipman, silah ve mühimmat taşıyor. PKK/YPG ile ilet-

şim kuran ve onlara stratejik ve askeri destek sağlayan bir dizi BAE ofisi var.”¹⁸

Sonuç olarak PKK terör örgütü; bir yandan kundaktaki bebekler de dahil olmak üzere halka sağlık ve eğitim hizmeti sunmak için görev yapan sağlık çalışanlarını, öğretmenleri, yol, okul, hastane gibi hizmet binası yapmaya çalışan mühendisleri, iş makinası şoförlerini gözlerini dahi kırpmadan vahşice katlederken, diğer yandan çocukları örgüte eleman temin etmek/terör eylemlerinde kullanmak için kaçırmakta, uyuşturucu ve silah kaçakçılığının yanı sıra kamplardan organ ve doku nakli için çocuk kaçırmak TCK'nın 80'inci maddesi, *“Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkaran, tedarik eden, kaçıran, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden ya da barındıran kimseye sekiz yıldan oniki yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adlî para cezası verilir.”* hükmü kapsamında değerlendirildiğinde insan ticareti suçunu yasal/yasal görünümlü siyasi ve sivil toplum örgütleri ile organize olarak işleyen silahlı bir terör örgütü olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çocukların suç işleme aracı olarak kullanılması onların başta yaşama hakkı olmak üzere eğitim ve sağlık gibi temel hak ve hürriyetlerinden yoksun kalmasına neden olmaktadır. Bu durum uluslararası insan hakları hukukunun tüm normlarına aykırılık teşkil etmekle birlikte terör örgütünün faili olduğu suçların listesine insan ticareti suçunu da eklemektedir.

18 <https://www.yenisafak.com/dunya/bae-pkk-hatti-cocuk-ticareti-zayed-suriyeden-organ-ticareti-icin-binlerce-cocugu-kacirdi-3546876>

2020
TÜRKİYE
İNSAN
TİCARETİYLE
MÜCADELE
YILLIK RAPORU



T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
GÖÇ İDARESİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ



www.goc.gov.tr